

Porträtt av det Sociala Museet

Hur Malmö Konstmuseum kan bli en generator för stadens utveckling

Titel: Porträtt av det Sociala Museet: Hur Malmö Konstmuseum kan bli en generator för stadens utveckling
/ Portraits of the Social Museum: How Malmö Art Museum can become a generator for city development

Författare: Ludvig Wallmon
AAHMO1: Examensarbete i arkitektur
/ Degree Project in Architecture
Lunds Tekniska Högskola (LTH), 2021
Examinator: Johnny Åstrand
Handledare: Maria Rasmussen

LUNDS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

Porträtt av det Sociala Museet: *Hur Malmö Konstmuseum kan bli en generator för stadens utveckling*
/ Portraits of the Social Museum: *How Malmö Art Museum can become a generator for city development*

Författare: Ludvig Wallmon
AAH/MO1: Examensarbete i arkitektur
/ Degree Project in Architecture,
Lunds Tekniska Högskola (LTH), 2021
Examinator: Johnny Åstrand
Handledare: Maria Rasmussen

Författarens tack till

Min handledare Maria. Som tidiga morgnar och sena kvällar varit en ovärderlig tillgång i skapandeprocessen.

Mina vänner i studion. Som gjort mina år på arkitektutbildningen till en oförglömlig resa.

Min familj. Som alltid stöttar mig när det behövs som mest.

Mina kollegor på Kjellander Sjöberg. Som genom att delat med sig av sina spännande planer för Rosengårds framtida utveckling inspirerat mig till temat för detta examensarbete.

Och slutligen ett stort tack till

Min examinator Johnny. Som alltid bjuder på de mest fascinerande anekdoterna och som varit en ledstjärna i exjobbsdjungeln.

Abstract

Hur kan ett nytt konstmuseum i Amiralstaden bli en generator för stadens framtida utveckling? Mitt intresse att angripa denna fråga har uppstått i ett debattklimat där inblandade aktörer argumenterar för sina respektive ståndpunkter i lokaliseringsfrågan, men där avsaknad av konkreta visioner gjort att diskussionen nått en återvändsgränd. Med detta examensarbete vill jag med hjälp de verktyg och arbetsprocesser jag utvecklat under min utbildning tillföra ett konkret och nyanserat inlägg i debatten om Malmö konstmuseums framtid.

Arbetet ger läsaren den bakgrund som krävs för att förstå det samhällsklimat som diskussionen om Malmö konstmuseums framtid förs i. En dialog som utgick från konkreta lokalbehov har lett till en intensiv debatt om lokalisering, en utveckling som lyft frågan om museets framtid från en lokal fråga för museets verksamhet och samlingar till ett potentiellt identitets- och utvecklingsprojekt för hela staden. En översikt över museets typologiska utveckling genom historien leder till en diskussion om hur det *sociala museet* kan bidra till att forma framtidens hållbara städer.

Examensarbetets gestaltungs-förslag blir ett diskussionsunderlag för hur ett museum i Amiralstaden, genom att ta till vara på platsens unika egenskaper, kan tillföra nya värden för staden och dess invånare. Förslaget är mitt bidrag till den debatt om konstmuseets framtid som pågått sedan 1980-talet.

Med en genomtänkt lokalisering och en arkitektur som växer lokalt ur sin naturliga och kulturella kontext har den nya byggnaden stor potential att i framtiden bättre stödja museets verksamhet. Med Malmös nya konstmuseum kan malmöborna äntligen få tillgång till stadens unika samling i en vacker, väl anpassad museibygnad. Vid sidan om att erbjuda adekvata lokaler för verksamheten kan museet även bli en viktigt generator i Amiralstaden's fortsatta utveckling. I symbios med de stadsbyggnadsprocesser som just nu drivs i området kan museet spela en central roll i staden. Genom att ta vara på blandstadens mångfald kan museet bli en ny mötesplats i Malmö med unika kvaliteter.

Nyckelord: Malmö Konstmuseum, Amiralstaden, Rosengård, det sociala museet, stadsutveckling

Abstract

How can a new art museum in Amiralstaden become a generator for city development? My interest in tackling this issue begun in a debate where stakeholders argue for their respective positions on the issue of location, but where the lack of concrete visions has led to the discussion reaching a dead end. In this thesis, I intend to utilize the tools and processes developed during my studies to make a concrete and nuanced contribution to the debate about Malmö Art Museum's future.

This thesis provides the reader with background needed to understand the social climate in which the discussion about Malmö Art Museum's future is taking place. A dialogue based on the question of functional needs has now led to an intense debate about location, a development that raises the issue of the museum's future from a local issue to a potential identity and development project for the entire city.

An overview of the museum's typological development throughout history leads to a discussion on how the *social museum* can contribute to shape the sustainable cities of the future.

Key words: Malmö Konstmuseum, Amiralstaden, Rosengård, the social museum, city development

The design proposal in my thesis will form the basis for discussion on how a museum in Amiralstaden, by taking advantage of the site's unique features, can add new values to the city and its inhabitants. The proposal is my contribution to the debate about the art museum's future that has been ongoing since the 1980s.

With a well-thought-out location and an architecture that emerges locally from its natural and cultural context, the new building has great potential to better support the museum's activities in the future. With Malmö's new art museum, inhabitants of Malmö can finally get access to the city's unique collection in a beautiful, well-adapted building. In addition to offering adequate facilities to suit the operation of the museum, a new art institution can also become an important generator in Amiralstaden's continuing development. In symbiosis with other urban planning processes that are currently underway in the area, the museum can play a central role in the city. By utilizing the diversity of the mixed-use city, the museum can become a new meeting place in Malmö with unique qualities.

Innehåll

8	Introduktion
9	Frågorna
10	Några tankar om gestaltningsprocessen
12	I. MINNE, BILDNING OCH KRAFT I STADSBYGGANDET
12	Vägen mot ett nytt konstmuseum i Malmö
18	Om en institution i ständig förändring
28	Om museiuppdraget och det sociala museets tidsålder
40	II. MUSEET SOM GENERATOR I STADENS UTVECKLING
40	Vad händer i Amiralstaden?
48	Vem äger rätten att göra sig hörd?
52	III. MUSEET PÅ PLATSEN
52	Museet i Amiralstaden
54	Strukturanalys
56	IV. DESIGNKRITERIER
56	9 kriterier som visar vägen
76	V. FRÅN MÅL TILL MUSEUM
76	Porträtt av det Sociala Museet
112	VI. SLUTORD
112	Några sammanfattande tankar
116	Litteratur
118	Bildkällor

TILL HÖGER. Gula tegelbyggnader i Tömrosen, Rosengård.
Foto: Författaren, 2021.

Introduktion

Malmö konstmuseum har länge diskuterat behovet av nya lokaler för sin verksamhet. Sedan 1937 visas stadens konstsamling på Slottsholmen i anslutning till Malmöhus slott, men utan en tydlig identitet upplevs museet som anonymt. Dessutom har lokalerna stora problem där brister i inneklimat och säkerhet förhindrar inlåning av konst och där allt för små utställningsytor innebär att Malmöborna idag endast har tillgång till en bråkdel av stadens unika konstsamling.

I media har diskussionen kring konstmuseets framtid fokuserat på museets lokalisering där staden i skrivande stund undersöker två möjliga platser för en etablering, en i centrum och en i ett utvecklingsområde. Där förespråkare för ett centrumläge anser att museets verksamhet bäst kan exponeras som en del av Malmö stadskärna, menar anhängare av en etablering i stadens utkanter att museet kan bli en viktig pusselbit i den utveckling som redan pågår i miljonprogramsområdena.

Klart är att Malmö konstmuseums framtid har blivit

något mycket mer än en fråga om adekvata lokaler för museets verksamhet. Som ett potentiellt kraftfullt stadsbyggnadsverktyg handlar flytten inte längre bara om vad staden kan göra för ett konstmuseum, utan lika mycket om vad ett konstmuseum kan göra för staden. I mitt examensarbete kommer jag att undersöka vad en flytt av en av stadens viktigaste kulturinstitutioner till pågående stadsutvecklingsprojektet Amiralsstaden kan göra för Malmö.

Hur kan ett nytt konstmuseum i Amiralsstaden bli en generator för stadens framtida utveckling? Mitt intresse att angripa denna fråga har uppstått i ett debattklimat där inblandade aktörer argumenterar för sina respektive ståndpunkter i lokaliseringsfrågan, men där avsaknad av konkreta visioner gjort att diskussionen nått en återvändsgränd. Med detta examensarbete vill jag med hjälp av de verktyg och arbetsprocesser jag utvecklat under min utbildning måla ett porträtt av Malmö framtida konstmuseum i syfte att tillföra ett konkret och nyanserat inlägg i debatten.

Frågorna

Den övergripande frågeställningen som kommer att driva detta arbete framåt är:

- Hur kan ett nytt konstmuseum i Amiralsstaden bli en generator för Malmö framtida utveckling?

Samtidigt kommer en rad andra frågeställningar att diskuteras under arbetets gång, inklusive:

- Hur kan ett nytt konstmuseum i Amiralsstaden stödja det stadsutvecklingsarbete som pågår i området och därmed tillföra nya värden till staden?
- Vilka är stadens aktörer som påverkas av konstmuseets nyetablering och vad har de för intressen och möjlighet att peka ut utvecklingens riktning?
- Hur kan ett museum svara mot det nationella museiuppdraget och samtidigt vara innovativt i sitt program och utformning för att vara relevant för dagens museibesökare?
- Hur kan museet vara förankrat i sin historiska och fysiska kontext och samtidigt vara utgångspunkt för innovation och ett uttryck för framtidens Malmö?

TILL HÖGER. Mitt intresse att angripa frågan om Malmö konstmuseums framtid har uppstått i en debatt där inblandade aktörer argumenterar för sina respektive ståndpunkter i lokaliseringsfrågan, men där avsaknad av konkreta visioner gjort att diskussionen nått en återvändsgränd. Illustration: Författaren, 2021.

Några tankar om gestaltningsprocessen

Hur kan jag som arkitektstudent bidra till den pågående diskussionen om Malmö konstmuseums framtid? Svaret kan ligga i den speciella process jag och mina kurskamrater utvecklat under utbildningen på arkitektskolan. Det är stor skillnad mellan arkitektens arbetsprocess och en mer linjär process som ofta används inom andra discipliner. I arkitektens arbete måste kunskaper, erfarenheter samt estetiska och etiska värderingar ständigt sammanflätas för att det tänkta ska kunna ta fysisk form.

I boken *Att skapa det tänkta* (2016) skriver Jadwiga Krupinska, professor emerita vid Arkitekturhögskolan KTH, att arkitektens arbete handlar om ”att sammanlänka alla delar och detaljer som ingår i begreppen ändamålsenlighet, hållbarhet och skönhet till en övertygande, producerbar helhet” (ibid.). Att söka en logisk och linjär process i arkitektens arbete är svårt med anledning av att det finns för många variabler för att i förväg kunna förutse vilka som kan vara av betydelse. I gestaltningsprocessen bearbetas istället problemets komplexitet genom att

tänkbara lösningar formuleras och deras giltighet granskas mot kriterier formulerade av beställaren och arkitekt innan och under processen. Arkitektens arbetsmetod beskriver Krupinska således som ”att analysera genom att syntetisera”. Att kunna fördjupa förståelsen för ett gestaltningsproblem genom upprepade synteser ger större möjligheter att hantera komplexa frågor än en linjär process, eftersom det är först när svaret konkretiseras och utsätts för granskning som man kan förstå om frågan är korrekt formulerad (ibid.).

Detta examensarbete ger mig en möjlighet att reflektera över hur min egen skapandeprocess formats under mina år på arkitektutbildningen. I detta examensarbete vill jag därför på ett så transparent sätt som möjligt återge denna process. Att synliggöra den kunskapsinhämtning och analysprocess jag använder för att formulera och slutligen söka svar på projektets frågeställningar är inte bara ett viktigt verktyg för mig själv, utan även en metod för dig, läsaren, att förstå de val jag gjort på vägen.

Att hela tiden söka ny kunskap är centralt i gestaltningsprocessen. *Del I: Minne, bildning och kraft i stadsbyggandet* ger jag därför den bakgrund som krävs för att förstå i vilket samhällsklimat som diskussionen om Malmö konstmuseums framtid förs i. Här förklarar jag hur en dialog som utgick från konkreta lokalbehov nu lett till en intensiv debatt om lokalisering, en utveckling som lyft frågan om museets framtid från en lokalfråga för museets verksamhet och samlingar till ett potentiellt identitets- och utvecklingsprojekt för hela staden.

För att kunna formulera en vision för framtidens museum i Amiralstaden kommer jag vidare att ge en översikt över museets typologiska utveckling genom historien, från antikens kunskapsstempel till dagens sociala mötesplats.

I *Del II: Museet som generator i Amiralstaden* kommer jag att titta närmre på de stadsutvecklingsprojekt som pågår i området. Därefter ställer jag mig frågan hur ett nytt konstmuseum i Amiralstaden kan skapa nya värden i Malmö.

Och vem äger egentligen rätten att definiera dessa värden och således att peka ut riktningen för stadens utveckling?

Lika viktigt det är för arkitekten att förstå de samhällskrafter och aktörer som driver stadsutvecklingen är det att förstå platsens unika förutsättningar. I *Del III: Museet på platsen* genomförs en ingående kontextanalys där jag kartlägger Amiralstaden möjligheter och utmaningar.

Analysen sammanfattas i *Del IV: 9 designkriterier som visar vägen*. I detta kapitel definierar jag 9 kriterier som kommer att vägleda det kommande gestaltningsarbetet.

I rapportens sista kapitel, *Del V: Från mål till museum*, blir de 9 kriterierna formulerade i föregående kapitel utgångspunkt för ett gestaltningsförslag av hur ett nytt konstmuseum i stadsdelen kan utformas för att uppnå önskade värden. Min förhoppning är att genom ett arkitektonisk gestaltningsförslag komma ett steg närmre svaret på frågan hur en etablering av Malmös nya konstmuseum i Amiralstaden kan bli en generator för stadens framtida utveckling.

I. Minne, Bildning och Kraft I Stadsbyggandet

TILL HÖGER. Flygfoto över Malmö konstmuseums nuvarande lokaler i Malmöhus slott. Foto: L.G.foto, 2011.

Vägen mot ett nytt konstmuseum i Malmö

Sedan 1841 förvaltar Malmö Konstmuseum Sveriges fjärde största konstsamling med verk från tidigt 1500-tal till idag. Samlingen på runt 40 000 verk är unik utifrån dess nordiska perspektiv och innehåller konst av både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt intresse (Oxford Research, 2017).

Sedan 1937 visas en bråkdel av samlingen på en visningsyta om 2000 kvm belägen på Slottsholmen i anslutning till Malmöhus slott där konstmuseet delar lokaler med Malmö Museer. Sammanlagt har Slottsholmen omkring 236 000 besök årligen. Konstmuseets tillfälliga utställningar lockar omkring 25 000 – 40 000 besökare per utställningsperiod om 3,5 månader vardera (ibid.). De senaste åren har visat ett ökat besökarantal och publikengagemang kopplat till konstmuseets tillfälliga utställningar och satsningar på förmedling, föreläsningsserier och sommarkollo (Kulturförvaltningen, 2017). Därutöver lånar museet ut ett stort antal verk till nationella och internationella museer. Malmö Konstmuseum finansieras idag i huvudsak med medel från kommunen och regionen (Oxford Research, 2017).

Konstmuseet har dock växt ur sina nuvarande lokaler på Slottsholmen och standarden för visning av konst gällande klimat och säkerhet kan inte uppfyllas i dagsläget (ibid.). 2012 gavs Konstmuseet ett utvecklingsuppdrag som innebar krav på förbättringar av pedagogisk verksamhet, publikkontakt, besöksnäring och arbetsmiljö. De befintliga lokalerna begränsar dock konstmuseets möjligheter och förutsättningar att fullfölja detta uppdrag.

Idag är det dessutom endast en mycket liten del av den omfattande samlingen som visas för allmänheten. Endast 500 av de totalt 40 000 verken i museets samling kan visas samtidigt i lokalerna på Slottsholmen. Därtill upplevs museet i sina nuvarande lokaler som anonymt och verksamheten blandas ofta samman med Malmö Museer (ibid.).

Trots förbättringsinsatser pendlar inneklimatet i museet mellan ca 12 °C vintertid och ca 32 °C sommartid. Därutöver kan inte luftfuktigheten kontrolleras tillfredsställande. De stora temperatur- och fuktsvängningarna innebär båda skadliga faktorer vad gäller visning och förvaring av

konstföremål (Kulturförvaltningen, 2017). I de befintliga lokalerna saknas idag även verkstad för inramning och produktion av utställningsmaterial, utrymmen för förvaring samt transporthiss.

Det är tydligt att museet inte kan genomföra sitt utvecklingsuppdrag och uppnå full potential i nuvarande lokaler. Utöver förutsättningar relaterade till praktiska lokalbehov har processen att flytta museet till nya lokaler motiverats av att konstmuseet med sin unika samling och verksamhet i framtiden att spela en central roll i staden och regionens kulturliv som kan skapa värdefulla mervärden för Malmös besöks- och kulturnäring. Utöver detta kan ett nytt museum bidra både till stadens mål om att vara en kreativ, öppen, trygg och tillgänglig stad och till regionens mål om att stärka stadens kulturella infrastruktur (ibid.).

40 år av utredningar

En flytt av Malmö Konstmuseum diskuteras redan på 1980-talet. Under åren debatteras ett antal olika lokaliseringsalternativ, däribland Stadsbiblioteket, Polishuset på

Davidhallstorg, Mazettihuset, Pildammsskolan, Rooseum (nuvarande Moderna Museet), Entré, Malmö Live och nuvarande Studio (Sydsvenskan, 2016). Inget av förslaget realiseras.

I slutet av 2016 beslutar sig Malmö kulturnämnd för att starta en omfattande utredning för att gå till botten med frågan om ett nytt konstmuseum. I *Effektanalys av en eventuell flytt av Malmö Konstmuseum* (2017), genomförd av Oxford Research diskuteras målbilder och önskvärda slutlägen utifrån ett kultur-, besöksnäring- och stadsutvecklingsperspektiv. Analysen baseras på fem olika geografiska lägen i Malmö och diskuterar utifrån dessa tänkbara ekonomiska sociala, strukturella och verksamhetsrelaterade effekter.

I februari 2020 offentliggörs den fördjupade rapporten Lokaliseringsutredning Malmö Konstmuseum (2019) där Wingårdhs arkitekter tittat ingående på effekterna av en placering av det nya museet i områdena Triangeln, Rosengård och Nyhamnen. Kort efter publiceringen tillkännager Malmö stads styrgrupp för projektet att att ”ett

cityläge är det som skulle ge mest positiva effekter för att Malmö ska få en attraktiv stadskärna och utvecklas som kulturstad” (Sydsvenskan, 2020). 25 februari 2020 kan Sydsvenskan dock rapportera att det saknas en politisk majoritet för ett skarpt ställningstagande för Triangeln då flera av stadens styrande partier fortfarande förordar Rosengård som lokaliseringsalternativ (Sydsvenskan, 2020).

Vid denna tidpunkt ger sig lokala föreningar in i debatten. ”Vi ligger i det geografiska och kulturella hjärtat av Malmö. Detta är det mest kulturellt innovativa området i stan och vi tror att det kan bli ännu mer av Malmös kulturella hub med alla konstnärer och musiker som är i området. Vi är nytänkande, samskapande och en offentlig satsning här skulle binda ihop områdets kulturproducenter ännu mer” säger Iain Dace, ordförande i den förening som arrangerar NGBG-festivalen i Sofielunds industriområde, till Sydsvenskan i en artikel från 29 februari 2020. Fem företrädare för fastighetsbolag som äger fastigheter i Rosengård skriver samtidigt ett debattinlägg i Sydsvenskan att ”Det finns inga hinder för att stärka Rosengård genom att placera en av stadens viktigaste kulturinstitutioner, ett nytt konstmuseum, i området”, med motiveringen att en placering i Rosengård skulle innebära en generator för

stadsdelens utveckling och bidra till stadens ambition om ett sammanhållet Malmö.

Den starka opinionen leder till att kommunstyrelsen sommaren 2020 ger stadskontoret direktiv att fokusera sin fortsatta lokaliseringsutredning på förutsättningar för två olika alternativ för etablering av ett nytt konstmuseum, i ett cityläge och i ett omvandlingsområde utanför centrum. En fördjupad lokaliseringsutredning för Malmö konstmuseum med fokus på ekonomiska konsekvenser ska återrapporteras till kommunstyrelsen senast under andra kvartalet 2021 (Stadskontoret, 2020).

Under samma period godkänns en avsiktsförklaring med *Stiftelsen för Malmö konstmuseum* som innebär ett samarbete kring finansieringen av museet. Stiftelsen mål är att stödja förverkligandet, etableringen och driften av ett nytt konstmuseum (SfMK, 2020).

Att frågan om konstmuseets framtid nu går in i fas med ännu en utredning kan kännas som ytterligare en prokrastinering av en redan utdragen process. En avsiktsförklaring ska dock ses som en tydlig politisk signal (Söderholm, 2020). Därutöver har även ett konkret slutdatum för projektet satts, vilket sammanfaller med Malmös ambition att bli Europas kulturhuvudstad år 2029.

NÄSTA UPPSLAG. Politiska röster om Malmö konstmuseums framtid. Källa: Sydsvenskan, 2020.

TILL HÖGER. Utställningshall i Malmö konstmuseums nuvarande lokaler i Malmöhus slott. Foto: Halme, 2019.

”

”Det är politiskt viktigt för oss att hela staden ska leva och vara attraktiv. Rosengård är segregerat och socialt utsatt och vi håller på med ett stadsutvecklingsarbete där, med Amiralstaden och Culture Casbah. Det kan vara intressant att docka i det arbetet.”

– FRIDA TROLLMYR (S)

”Det är en sak att vi har begärt en utredning för att titta på alla alternativ. Men det finns en sak som en utredning inte kan ge och det är synen på vår stad. Det är därför liberalerna har uppfattningen att konstmuseet bör placeras i Rosengård. Vi måste sprida vår kultur över hela staden.”

– EWA BERTZ (L)

”Vi vill göra det lättare för malmöbor från olika stadsdelar att träffas och ta del av kultur tillsammans. Vi tycker att Malmös kulturinstitutioner ska finnas i hela staden, och tyvärr saknas det i Rosengård idag.”

– STEFANA HOTI (MP)

”Det finns redan en stor segregation när det gäller tillgången till kulturinstitutionerna med en stor tyngdvikt i city. Om man tänker att kulturen ska finnas för välfärd och för medborgare, för att binda staden mer samman, så tror vi att det vore bra att ha en plats som Rosengård i åtanke.”

– MIRJAM KATZIN (V)

”Vi tycker att ett museum i Rosengård hade varit fantastiskt bra. Vi vill att hela Malmö ska leva och det är tråkigt om vi ska placera allt i centrala staden. Det här är så grundläggande i vår syn på staden och att hela Malmö ska leva.”

– CHARLOTTE BOSSEN (C)

”Ska det placeras någonstans tycker vi att triangeln är bäst.”

– MAGNUS OLSSON (SD)

”Utredningen visar tydligt att museet behöver ha en placering som maximerar turistbesöken och gynnar kringliggande handel. Om det sen är triangeln eller Nyhamnen tycker vi är för tidigt...”

– TORBJÖRN TEGNHAMMAR (M)

Om en institution i ständig förändring

Fokusområdet för min undersökning i detta examensarbete är en etablering av museet i området kring det framtida stadsutvecklingsprojektet Amiralstaden och nyligen etablerade Station Rosengård.

Hur kan ett nytt konstmuseum i Amiralstaden svara mot det nationella museiuppdraget och samtidigt vara innovativt i sitt program och utformning för att göra maximal nytta i staden? Det här är en av flera viktiga frågor jag vill söka svar på i mitt examensarbete. För att kunna formulera en vision för framtidens museum i Amiralstaden behöver vi förstå vilka samhällsströmningar och ideal som format museet genom historien. I detta kapitel kommer jag därför att ge en historisk översikt över museets typologiska utveckling – från antikens kunskapstempel till dagens sociala mötesplats.

Museet som plats för bevarandet av mänsklig kultur och historia

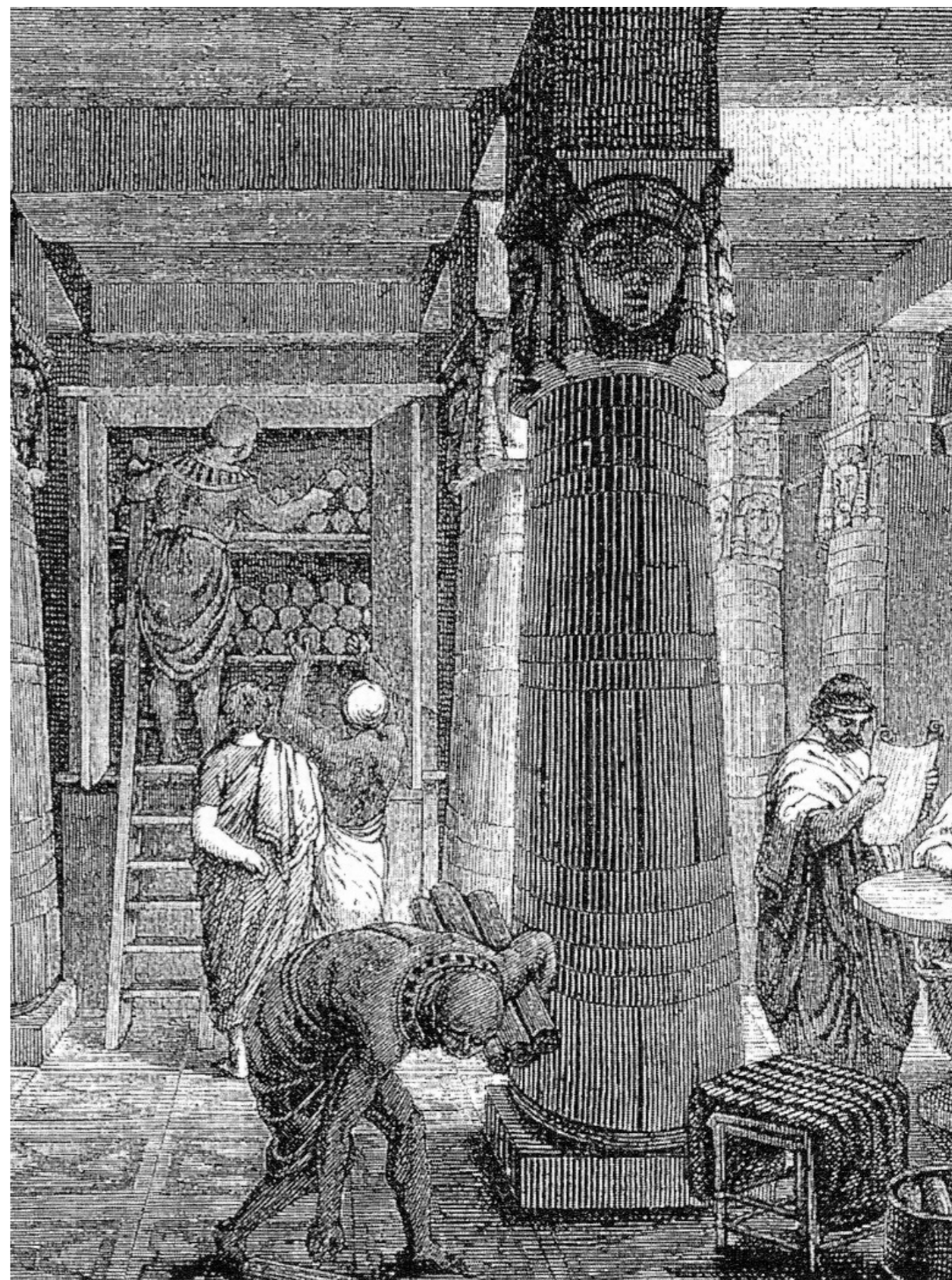
Att skapa platser för att bevara spår av vår kultur har sitt ursprung i människans tidiga historia. Några av våra äldsta efterlämningar som vittnar om vårt behov av att föra kunskap vidare till kommande generationer återfinns i

TILL HÖGER. Oldtidens hellenistiska bibliotek i Alexandria. Illustration: O. Von Corven, 1800-tal.

grott- och klippmålningar från förhistorisk tid. De tempel, palats och bibliotek som uppfördes mellan tredje och andra årtusendet f.v.t. är exempel på de allra tidigaste museerna – platser där bevarandet och kommunikationen av kunskap startade (Marotta 2012).

Ordet *museum* har sitt ursprung i *mouseion* som i antikens Grekland var en helgedom åt muserna – vetenskapens och konstens gudinnor. Den första byggnaden som kan ses som ursprunget till museet som vi känner det idag var *Museion* i Alexandria. Under tredje århundradet f.v.t. grundade Alexander den store den stad som skulle bära hans namn och bli ett centrum för hellenistisk kultur i Egypten. *Museion* var ett projekt för att förverkliga en dröm om att samla all världens kunskap i Alexandria genom grundandet av en forskningsinstitution och ett tillhörande bibliotek med en enorm samling av konst och litteratur (Günay, 2012).

I takt med att antiken återupptäcktes under renässansen ökade också efterfrågan att ta del av föremål och skrifter från civilisationens guldålder. Tack vare mecenater som Medici, Gonzaga och Sforza blev museet snart en plats där ett fåtal lärda gavs tillgång till den antika kulturen.

1500-1700: Från italiensk minnesteater till tyskt Kuriosakabinettet

De europeiska upptäcktsresorna i slutet av 1400-talet och under 1500-talet tillsammans med nya vetenskapliga upptäckter gjorde att behovet av att systematiskt ordna kunskap ökade (Marotta, 2012). Den italienska filosofen Giulio Camillos ambitiösa planer för en minnesteater baserades på ett system för klassificering av all kunskap enligt mnemoniska principer. Träkonstruktionen i Camillos teater utformades i form av en amfiteater enligt Vitruvianska principer och bestod av ett rutnät med 49 fack som var och en representerade en gud (ibid.).

Kuriosakabinettet eller *wunderkammer* var under renässansen en privat samling av märkvärdiga föremål. Medan den italienska *teatern* var tänkt att verka för kunskap, var det tyska *kabinettet* tänkt att imponera och överraska en besökare med udda och ovanliga föremål. Kuriosakabinettet introducerade konceptet om museet som underhållning.

1800-1900: Ett museum för folket

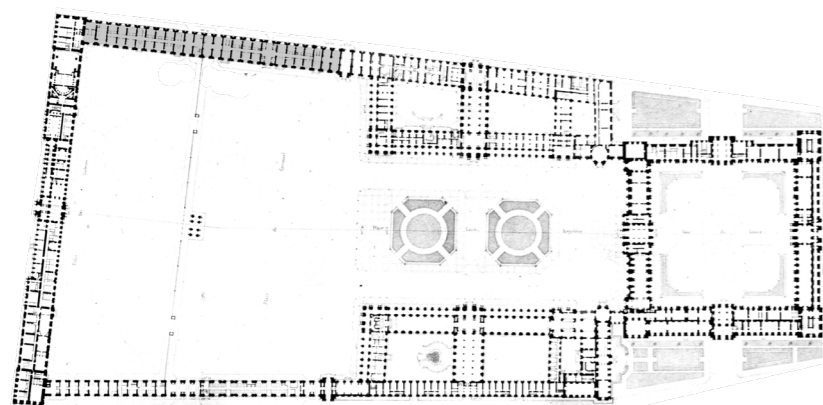
Under 1800-talets upplysning lanserade Denis Diderot och Jean le Rond d'Alembert *encyklopedin* – en systematisk ordbok över vetenskap, konst och hantverk. Verket blev i praktiken slutet för tyskarnas eklektiska kuriosakabinett. Under denna tid återväcks på nytt ett intresse för det antika i och med utgrävningarna av Paestum 1738 och Pompeii 1748 (ibid.).

Den franska revolutionen 1789 ledde till att kravet

på öppna museum med samlingar tillgängliga för en bred allmänhet. Upplysningens filosofier om det "sanna, goda, och sköna" skulle vara tillgängliga för alla, ledde till grundandet av nya museiinstitutioner (Sido, 2015). 18 November 1793 öppnade för första gången Louvren i Paris sina portar. I och med invigningen av landets första offentliga konstmuseum demokratiserades inte bara konstföremålen – själva byggnaden var viktig som en nationalistisk symbol för folket. Att konst som i århundraden varit symboler för ett feodalt samhällsförtryck nu ägdes av folket var revolutionerande (ibid.).

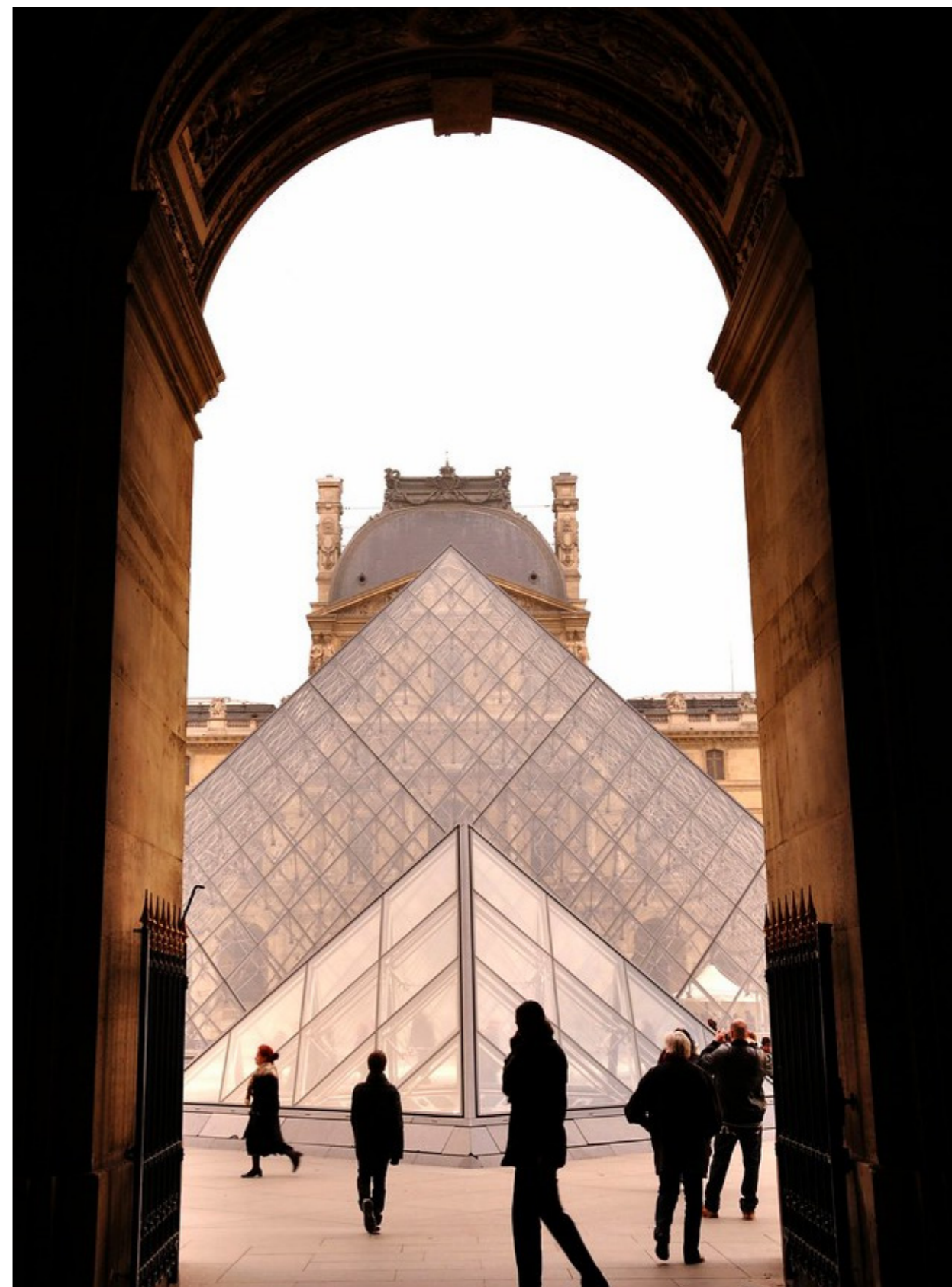
Under 1800-talet blev museet ett viktigt inslag i de Europeiska huvudstädernas stadsbild. Byggnaderna var influerade av klassiska ideal inspirerade av 1500-talets arkitektur. Det var inte bara verken som symboliserade ett bevarande av det förflutna, utan även museiarkitekturen. Karl Friedrich Schinkels Altes Museum i Berlin blev med sin arkad och obrutna serie av gallerier en symbol för stadens kulturella status (Marotta 2012).

1866 invigdes Nationalmuseum i Stockholm. Ritat av Friedrich August Stüler och Fredrik Wilhelm Scholander i nyrenässans var museet ett av tidens största och mest påkostade byggnaders. 1800-talets pampiga palatsmuseer slog samman kultur och makt för att förmedla en bild av ett idylliskt förflutet. Verken, som ofta plundrats under koloniala utgrävningar och konfiskeringar, stod i perfekt harmoni med arkitekturen (ibid.).

TILL HÖGER. Den ikoniska glaspyramiden ritad av arkitekten Ioh Ming Pei bildar entré till konstmuseet Louvren i Paris. Foto: Reji, 2012.

TILL VÄNSTER. Plan över konstmuseet Louvren i Paris från 1793. Källa: Visconti, 1853.

1900-1970: Från vit kub till dynamisk maskin

1900-talets blodiga krig krossade drömmen om ett återskapade av en gyllene tidsåldern. Ur askan föddes istället idéer om hur den moderna världen skulle byggas upp från grunden.

1939 öppnade dörrarna till MoMA:s nya byggnad på femtiotredje gatan i New York. Byggnadens arkitektur var mer kommersiell än monumental och tog inspiration från stadens varuhus med dess publika våningar med glasfront. Interiört innehöll byggnaden små, intima gallerier som riktade fokus på konstverken snarare än arkitekturen (Cain, 2017). 1976 skulle konstkritikern Brian O'Doherty namnge detta nya utställningsformat med sin tredelade essä *Inside the White Cube*. Med *den vita kuben* stängs omvärlden ute och utställningsrummet blir villkorslöst. Kontextlösheten tillåter verken att tala för sig själva i en omgivning frigjord tid. Avsaknaden av en given kontext öppnar för betraktaren att göra en egen tolkning av utställda verk. Samtidigt erbjuder den vita kuben en neutral bakgrund utan kontextuell laddning vilken möjliggör att utställningar enkelt kan bytas (Sjörén 2010). Den vita kuben har dock kritiserats som steril och ogästvänlig. Den avskalade naturen och brist på information kan också medföra missförstånd då besökaren inte erbjuds någon vägledning (ibid.).

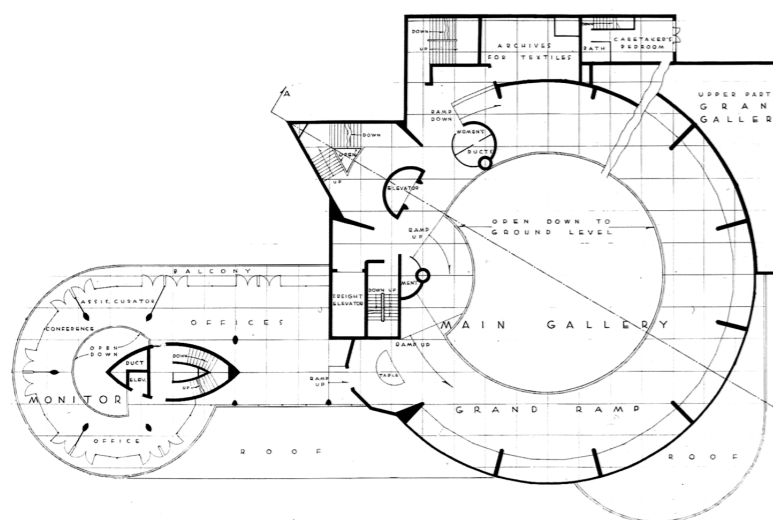
1959 presenterade Frank Lloyd Wright en ny vision för museet i och med invigningen av Guggenheim i New York. Baserat på en princip om en stigande helix bryter museet med konventionell geometri. Wright ritade byggnad som

tar liten plats i stadsrummet, men som skapar en överväldigande känsla av rymd på insidan. Med Guggenheim utforskade Wright ett annat tillvägagångssätt för museets utformning, där arkitekturen regisserar betraktarens rörelse och således dennes uppfattning av verken. Tomrummet blir ett framträdande inslag – ytterligare ett tydligt avsteg från 1800-talets symmetriska gallerier och modernismens vita kub. I och med Guggenheimmuseet förändrade Wright synen på museet i grunden: arkitekturen fick nu sin egen betydelse (Marotta 2012).

På 1960-talet ledde nya trender inom arkitekturen till att museet utvecklades till en slags kinetisk, dynamisk maskin. Införandet av en rörlig skelettstruktur möjliggjorde flexibilitet i användningen. Renzo Piano och Richard Rogers utformade Centre George Pompidou i Paris som en ingenjörsutopi. De utanpåliggande rulltrapporna och installationerna tillsammans de flexibla rummen skapar en museiarkitektur som befriats från sitt innehåll.

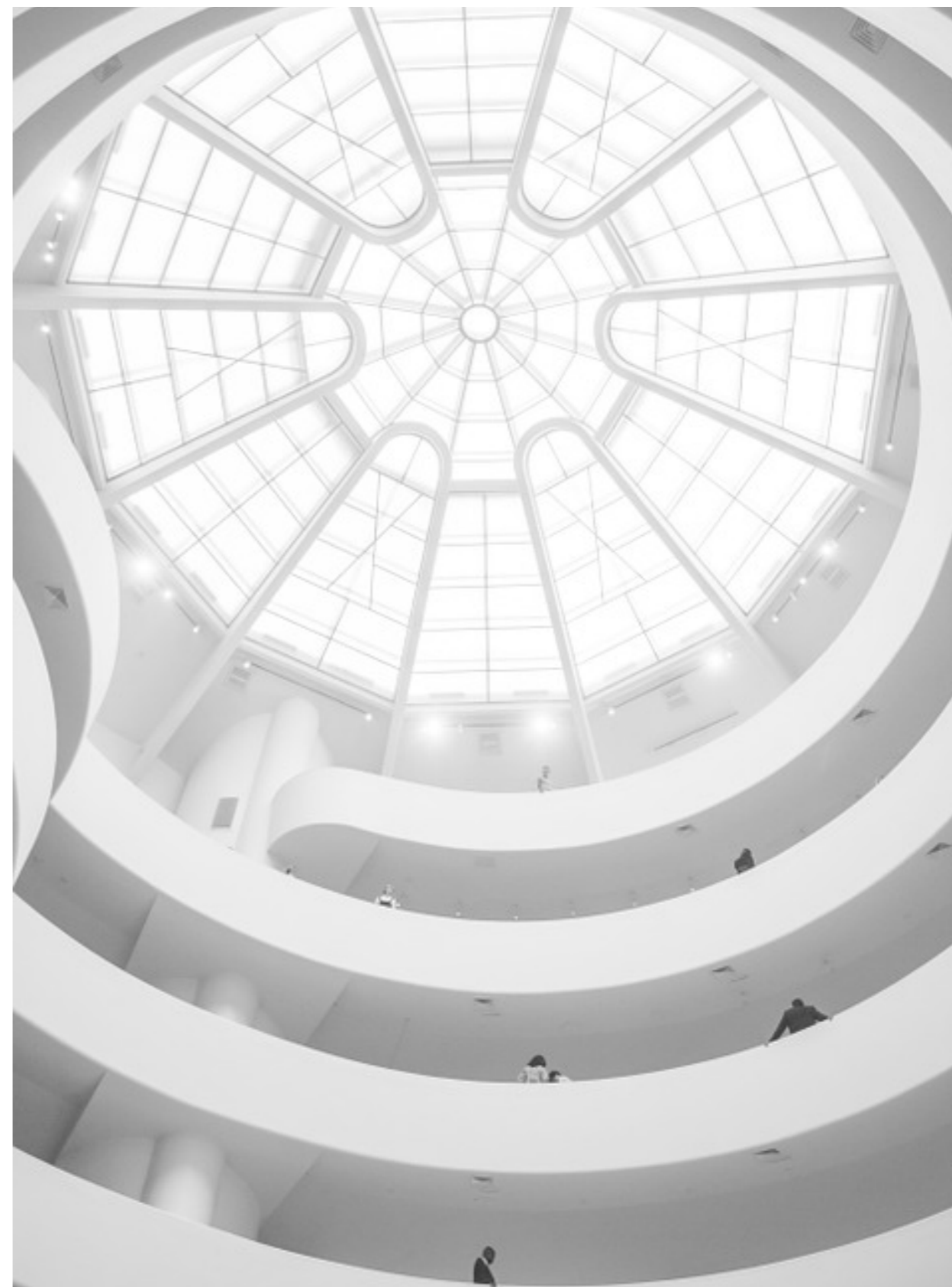
1980-2000: Från museistad till stadsskulptur

Under 1980-talet, en tid då postmodernismen var på uppgång, gick museet över från att vara ett *stadsmuseum* till en *museistad* (Marotta 2012). Museet blev i sig en slags miniatyrstad bestående av stora och små rum av både privat och offentlig karaktär. James Stirlings Neue Staatsgalerie i Stuttgart från 1984 är en byggnad som ger form åt en vision av museet som en omvänd avbild av staden. Med utgångspunkt i en central innergård, styrs besökaren i en komplex

TILL HÖGER. Frank Lloyd Wright ramp i Guggenheim New York är sex våningar hög och över 500 meter lång. Foto: Pixabay, 2021.

TILL VÄNSTER. Planritning över Frank Lloyd Wrights Guggenheimmuseum i New York. Planen visar den stigande helixrampen i centrum av byggnaden. Illustration: Wright, 1943.

sekvens av både interiöra och exteriöra rum (ibid.).

På utställningen *Deconstructivist Architecture* på Museum of Modern Art i New York 1988 väcktes nya tankar om arkitektonisk komposition. Dekonstruktivismen har sitt ursprung inom litteraturvetenskapen där den algerisk-franske filosofen Jacques Derrida ses som dess främsta företrädare. Dekonstruktivismen innebar överlagringar av material och olika geometriska former som tillsammans skapade konflikt och motsättning i arkitekturen. Riktningen kännetecknas av en medveten förvrängning och upplösning av former. Det var inte längre bilden av den historiska staden som dikterade reglerna för hur arkitekturen skulle utformas. Med förvrängda väggar, böljande tak och spektakulära tomrum söker dekonstruktivismen ett slags kontrollerat kaos inom arkitekturen. Ledande arkitekter under denna period var Peter Eisenman, Frank Gehry, Zaha Hadid, Rem Koolhaas, Bernard Tschumi och Daniel Libeskind.

Riktningförändringwn hade stor påverkan på museerna under 1990-talet. Museerna blev i sig själva konstverk – scener där den rumsliga upplevelsen var lika viktig som de utställda verken. Tomrummet blev viktigare än det solida och den dynamiska rörelsen ersatte den linjära vi tidigare sett i 1800-talets klassicistiska planer.

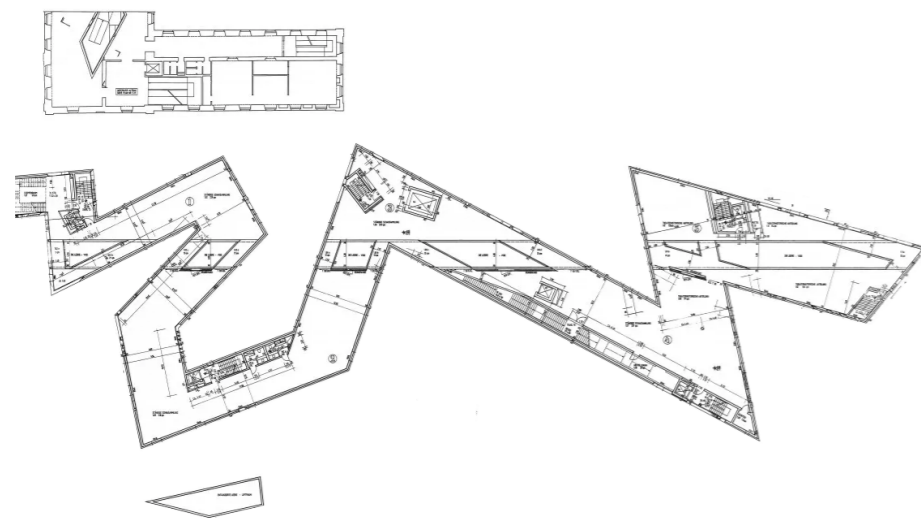
I Guggenheimmuseet i Bilbao artikulerar Gehrys sin byggnad på ett spektakulärt sätt. Uppbyggd av en serie, till synes, slumpmässigt komponerade volymelement blir museet en stadsskulptur och en ikon i det offentliga

rummet (Marotta 2012).

Med Judiska museet i Berlin implementerade Libeskind ett radikal formspråk som blev ett konceptuellt och uttrycksfullt verktyg för att representera det judiska folkets historia före, under och efter Förintelsen (Pavka, 2010). Besökaren rör sig igenom en serie rum där arkitekturen vid flera tillfällen medvetet framkallar en känsla av obehag och förvirring. I tomheten, väggarnas nakenhet och i det svaga ljus som lyser upp interiören vill Libeskind genom arkitekturen gestalta historien om utrotningen av ett helt folk.

2000-2010: Det industriella museet

Under 1990-talet riktades fokus på behovet av åtgärder i stadens ytterområden. Uppmärksamhet ägnades åt projekt vars syfte var att revitalisera gamla industriområden genom att ge utjänta byggnader en ny funktion och identitet. Under denna tid började man lyfta fram de gamla fabrikkernas inneboende skönhet, som med sina slitna, men robusta, material berättade en viktig historia om stadens industriella utveckling. De industriella byggnaderna var dessutom mer motståndskraftiga mot förändringar än äldre klassicistisk arkitektur, vilket innebar att de kunde anpassas och förändras för att passa nya behov och funktioner (Marotta 2012). Tate Modern i London av Herzog & de Meuron är ett bra exempel på ett tidigare kraftverk som omvandlats till ett imponerande konstgalleri. I motsats till modernismens neutrala utställningsrum blev stadens

TILL HÖGER. The Memory Void, ett av rummen i Libeskind's museum, visar det permanenta installationen Shalekhet (Fallen Leaves) av Menashe Kadishman. Foto: Författaren, 2016.

TILL VÄNSTER. Planritning över Jüdisches Museum Berlin. Illustration: Studio Libeskind, 2001.

konverterade industrimuseum fyllda av kontextuellt patos och historia.

2010-2020: Museet i landskapet

Samtidigt som klimatet börjar uppmärksammas som en av vår tids ödesfrågor började arkitekter under 2000-talet intressera sig för relationen mellan museet och landskapet. Museets fysiska kontext ses som en central aktör som i sig själv är en viktig komponent för att berätta en historia. Industriella stenbrott, gruvor, militära bunkrar och arkeologiska utgrävningsplatser är exempel på miljöer där en

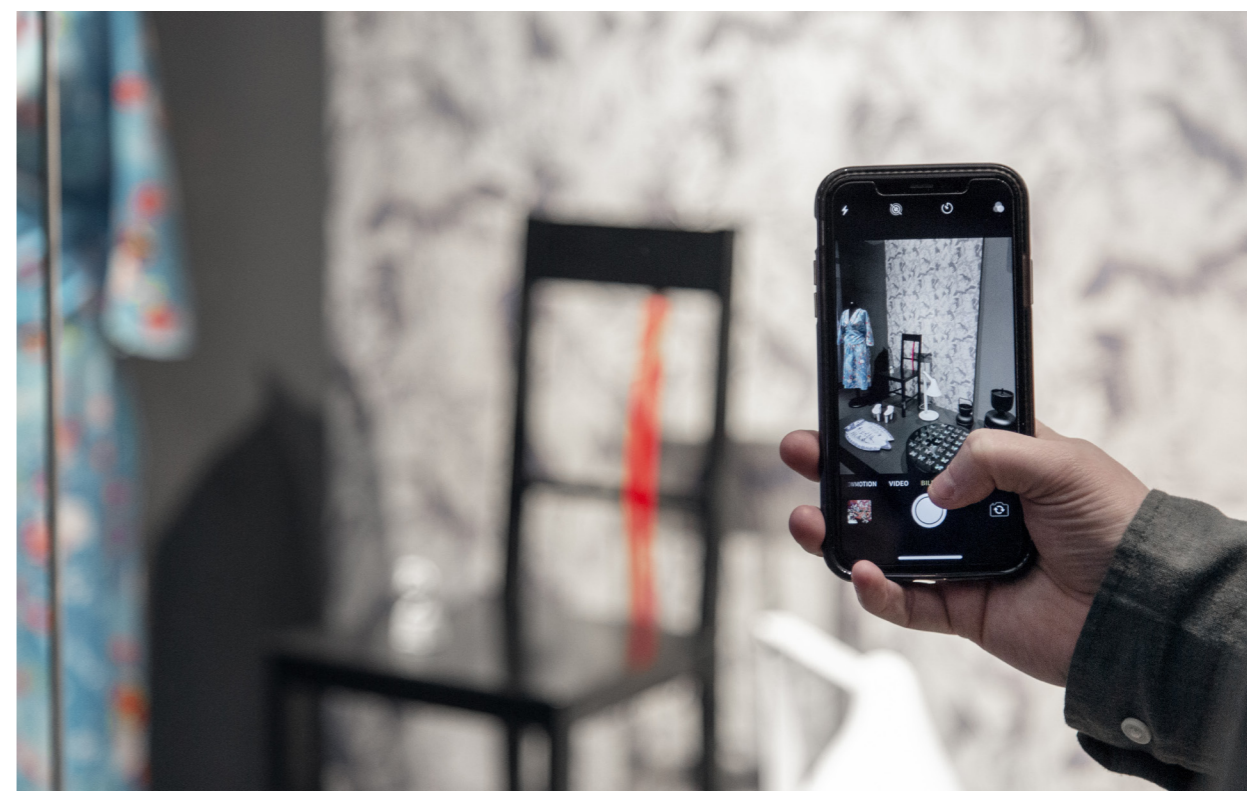
berättelse kan förstärkas och förstås med hjälp av naturen själv (Marotta 2012).

Gedenkstätte Berliner Mauer ritat av Kohlhoff & Kohlhoff är både ett monument och museum som genom att visa arkeologiska lämningar tillsammans med foton, visuell och auditiv information kraftfullt kommunicerar historien om den tid då Berlinmuren delade staden i öst och väst. Landskapet blir en avgörande komponent som måste bevaras för att påminna oss om att i framtiden inte begå samma misstag som vi gjort i historien.

TILL HÖGER. Rekonstruerat vaktorn på Strelitzer Straße i Berlin är en fysisk påminnelse om en tid då staden delades i öst och väst. Foto: Författaren, 2016.

TILL HÖGER. Digiseum, ett projekt där tre kommunala museer i Göteborg satsar på att nå publiken digitalt, är ett exempel på hur coronapandemin påskyndat museernas digitalisering. Foto: Ander, 2020.

Om museiuppdraget och det sociala museets tidsålder

Den historiska översikten i föregående kapitel visar att politiska och sociala paradigmen omformat våra museiinstitutioner. Så vad väntar närmast för museet? I kommande avsnitt vill jag genom att förstå samtidens behov ta reda på hur framtidens museum kan utformas.

Museiuppdraget i Sverige idag

I Sverige finns en museilag som reglerar våra offentligstyrda museer. I museilagen står det att ett museum ska vara:

en institution som är öppen för allmänheten och som förvarar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld. (2017:563)

Museilagen infördes 2017 och utgör den första samlande lagen för Sveriges museer. Lagen förenar museernas kärnverksamheter, samlingsverksamhet, kunskapsuppbyggnad och publika arbete samtidigt som dessa sätts i samband med museets bredare roll i samhället (Riksantikvarieämbetet, 2019). I museilagen lyfts museerna fram som en betydelsefull aktör för bildning, kulturupplevelser och yttrande-

frihet. Samtidigt tydliggörs museernas ansvar för kunskap, allsidighet, öppenhet och för ett aktivt förvaltande av sina samlingar (ibid.).

I *Museer är vårt gemensamma minne* (Unesco, 2014) svarar Katherine Hauptman, chef för publik och lärande på Historiska Museet och ordförande för Svenska ICOM (International Council of Museums), på frågan om vilken roll museet har i samhället idag:

Väldigt enkelt uttryckt är museer en del av ett samhälles kollektiva minne. Då har det en väldigt stor betydelse vad man inkluderar i det här kollektiva minnet. Museer har i uppgift att synliggöra och legitimera samhällets värderingar, olika grupper av människor och deras del i historien. (Unesco, 2017)

En medvetenhet om sin egen historia är viktig för ett samhälle som blickar framåt, menar Hauptman. Historien visar nämligen inte bara att samhället förändras utan även att samhället *kan* förändras. Många av de demokratiska rättigheter vi tar för givet idag finns för att någon har kämpat för dem. ”De är inte bara där av sig själva, utan

har uppstått för att människor har påverkat sin situation” (ibid.).

Att vi kan få se och ta del av denna historia är viktigt för att synliggöra att vi har möjlighet att också påverka framtidens samhälle. ”Museer har på så sätt en viktig uppgift att fortsätta skapa och förstärka demokratin så att den inte tas för given”, förklarar Hauptman. Museer spelar alltså en viktig roll att få människor att förstå andra människor, oberoende av tid och rum. Museet är en institution som genom dokumentation av vår historia upprätthåller en diskussion om hur vi kan skapa ett öppet och demokratiskt samhälle.

Den nya tidens museibesökare formar framtidens museum

För att kunna utföra sitt samhällsuppdrag är det viktigt att museets utformning och program är relevanta för dagens besökare. Rapporten *Känn dig som hemma på framtidens museum: Ett framtidsdokument från Riksförbundet Sveriges Museer* (2015) inleds med en kartläggning av museets roll och utmaningar i dagens samhälle. Att utforma museum som är relevanta för vår samtid innebär att vi måste förstå

de behov som dagens museibesökare har.

Rapporten belyser museets roll i ett samhälle där kraven hela tiden ökar på att människor ska kunna orientera sig i ett ökat informationsflöde. Där exempelvis public service tidigare skapade en gemensam bild av hur demokratiska processer fungerar, är det idag istället sociala medier som i många fall formar världsbilden. Museer har här en viktig roll att förse samhället med redskap för hur man kan orientera sig i nyhetsflödet och därmed exempelvis stödja grupper som idag är utsatta för desinformation (ibid.).

Vidare förklarar rapporten hur den industriella utvecklingens tredje fas genom utbudsöverskott och efterföljande tillväxtbehov lett till att företag idag riktar allt mer fokus på konsumenten och upplevelsebaserade värden. Då konsumenten hela tiden förväntar sig mervärden, förskjuts makten mellan producent och konsument. Att det därmed utvecklas ett nytt förhållande till marknaden leder till krav på större flexibilitet, något som museiverksamheten historiskt varit ganska dålig på (ibid.). I takt med att omgivningens förväntningar och förändras ställs nya krav på museets verksamhet.

Förändringen förstärks ytterligare genom ny informa-

tionsteknologi och en övergång till en globalt sammanlänkad informationsekonomi (ibid.). För att kunna ha en aktiv roll i dagens samhälle har vi tagit till oss nya kanaler för att skaffa kunskap. Plattformer som Facebook, Youtube, Instagram och Wikipedia har möjliggjort en ny kreativitet och nya former av samarbeten.

I det nya informationssamhället har även vårt förhållande till museet förändrats. Tidigare skapade vi oss en bild av museet genom enbart besöket, där entré, museibutik, café och utställningar formade vår uppfattning. Idag börjar denna process online, där museets närvaro har ökat markant de senaste åren. Det skriver Adam Rozen, chef för publikengagemang vid Worcester Art Museum i artikeln *Being Social: What Museums Need to Understand for the Future* (2010). Besökaren har via användarrecensioner och sociala medier redan förväntningar på att museer ska leverera öppenhet, transparens och till och med innovation när de väl besöker museerna.

Samtidigt, menar Rozen, är dagens museibesökare livs- och aktivitetsentusiaster som har kommit att respektera inte bara sina föräldrars hobbyer, utan även deras mor- och farföräldrars. Traditionella aktiviteter som stickning, sömnad, trädgårdsskötsel och matlagning blandas med yoga och fotografering. Dessa projekt och aktiviteter fotograferas, filmas, bloggats, twittras och publiceras på personliga bloggar, webbplatser och sociala medier.

Dessa nya attityder har tillsammans med den nya teknologins mobilitet medfört att människor inte längre är beredda att vara passiva mottagare av information. Den moderna museibesökaren vill istället vara en aktiv deltagare (RSM, 2015). Människor förväntar sig att själva vara medskapare när de konsumerar upplevelser. I sin framtidsrapport från 2015, skriver Riksförbundet Sveriges Museer att:

Till skillnad från traditionell syn på marknad – köpare, säljare, transaktion – är det mer relevant att fundera i termer av interaktion när det gäller upplevelser. Helhetsupplevelsen skapas genom ett aktivt samspel med andra individer, samt mellan publik och vad som händer på scenen (vare sig scenen utgörs av en fotbollsplan, teaterscen eller ett museum). (RSM, 2015)

Enligt Rozen har den nya tidens förutsättningar tvingat museerna till att moderniseras. Museerna har de senaste åren behövt ställa om sin marknadsföring och kommunikation snabbt för att kunna konkurrera med andra verksamheter för allmänhetens uppmärksamhet.

Dessutom har museerna fått ställa om sina programmatiska insatser. Plötsligt har hela museimiljön blivit en plats för olika typer av aktiviteter. Öppettiderna har blivit mer flexibla och vernissagekvällar med livemusik och alkoholhaltiga drycker är numera ett självklart inslag i museets verksamhet. Dagens museibesökare vill se deras intressen, upplevelser och perspektiv representerade i museiprogrammet (Rozen, 2010). I och med att mobil teknologi och sociala medier gett besökaren möjlighet att skapa, kurera och dela innehåll, finns en förväntan om att museet ska vara en flexibel plats som gör det möjligt för besökaren att anpassa sitt besök. Av denna anledning bör museet se till att olika typer av upplevelser för olika människor ska erbjudas, menar Rozen.

Det sociala museet

I artikeln *No More 'Cathedrals of Culture'* (2010) publicerad i Wall Street Journal skriver Judith H. Dobrzynski:

Many young directors see museums as modern-day "town squares," social places where members of the

TILL HÖGER. National Museum of Singapore i samband med Singapore Night Festival 2019. Allt fler museer utvidgar både program och öppettider för att svara mot besökarnas behov. Foto: Författaren (2019).

community may gather, drawn by art, perhaps, for conversation or music or whatever. They believe that future museum-goers won't be satisfied by simply looking at art, but rather prefer to participate in it or interact with it. (Dobrzynski, 2010)

Dobrzynski beskriver här det fenomen som fått allt mer utrymme i den samtida museidebatten. Den nya publikens förväntningar har bidragit till att dagens museum har vidgat sitt uppdrag. Museiuppdraget handlar inte längre bara om att bevara och att ställa ut föremål. Utöver att ett enbart överföra kunskap till allmänheten har museerna i allt större utsträckning behövt börja lyssna och uppmuntra olika grupper att bli aktiva deltagare i museernas, och i förlängningen, samhällets verksamhet. Kan det som många upplever som det största kulturskiftet på decennier medföra att vi nu ser ett tendens att museum antar en allt mer central roll i stadens utveckling? Är vi inne det *sociala museets* tidsålder?

Museet som generator i stadens?

Det sociala museet är lika mycket en konsekvens av statliga uppdragsförklaringar om museets roll i samhället som av en snabb anpassning av verksamheten för att vara relevant för den dagens museibesökare. Det sociala museet har samtidigt fått ännu en ny roll i staden. I takt med att museum och lokalsamhälle integreras ser samhällsbyggare och politikerna museets potential som resurs i stadens utveckling. I artikeln *Museums can play a role in urban regeneration* (2014), kommenterar Donald Hyslop, chef för regenerering och partnerskap vid Londons Tate Modern, museets potential som generator i staden:

From the very start of the Tate Modern Project, we sensed and hoped that we could breathe new life

into an important historical area of central London. To make this work, we set about building relationships to widen our impact beyond the building itself. (Hyslop, 2014).

Hyslop talar om hur ett tätt samarbete med lokalsamhälle och politiker kring utvecklingen av Tate Modern i London fått ringar på vattnet för områdets utveckling. Med ett stadigt ökande besökarantal ökar även investeringarna i området. Hyslop är noga med att poängtera att den urbana och sociala utveckling som observerats i närområdet inte kan ackrediteras endast etableringen av ett museum. Den goda livskvaliteten, transportförbindelser, faciliteter och områdets distinkta identitet som ett mat- och kulturcentrum har alla uppnåtts genom en rad projekt som syftar till att upprätthålla en viss balans mellan de behov som ställs av lokalsamhället, företag och turister. Hyslop nämner projekt och insatser med fokus på sysselsättning och utbildning, stadsplanering, affärsdistrikt, kommunaltrafik, stadsfestivaler och miljöanpassningar.

One of the great benefits Tate Modern can bring to all these initiatives is to encourage creative thinking, for example by bringing artists into many different contexts. This has seen creativity spreading to the areas around the museum through the active participation of local communities. It's about continuing a dialogue, often through small projects which on their own may seem incidental but, when viewed as a whole over time, form a mesh out of which communities and neighbourhoods can develop. I believe that this more considered, natural and inclusive approach to change in neighbourhoods will be the model for the future, replacing old-fashioned and outdated master

TILL HÖGER. Tate Modern under invigningen av Millennium Bridge. Projektet visar att museet tillsammans med nya infrastruktur kan revitalisera glömda stadsdelar. Foto: Wurzeller, 2000.

planning of cities and communities. (Hyslop, 2014)

Hyslop pekar alltså på en modell där ett museum med sin unika roll och verksamhet kan verka som en generator i staden genom att uppmuntra kreativt tänkande och innovation.

Vidare lyfter Hyslop upp flera exempel på projekt runt om i världen där konst och kultur blivit generatörer för samhällsutveckling i utsatta eller perifera områden. I Medellin, Colombia, har en rad sociala projekt med rulltrappor, en linbana och det allmänna biblioteket Biblioteca de España gett fattiga bergssamhällen både fysisk tillgång till sina hem och offentliga platser för kultur och kunskap. I Rotterdam, Nederländerna, arbetade nyligen stadsmuseet med projektet *The city as a muse*, ett slags nätverk av samhällsmuseum som kombinerar stadsberättelser och program för deltagande och förvandlar dem till tillgängliga, offentligt profilerade utställningar. Och i Nantes, Frankrike, där staden istället för ett påkostad ikonprojekt valde att i dialog med stadens olika aktörer utveckla det lokalt förankrade och lekfulla projektet "Les Machines de l'Île".

Arken: ett kulturpolitiskt projekt

Arken Museum for Moderne Kunst invigt 1996 tillkom som en del av ett kulturpolitiskt projekt med syfte att invånarna på Vestegnen, en förort till Köpenhamn, skulle ha tillgång till konstitutioner då det vid tiden till stor del saknades i området. Vestegnen kännetecknas av en multikulturell befolkning som kännetecknades av en för Köpenhamn låg inkomstnivå och hög arbetslöshet, en bild som delvis finns kvar idag (Oxford Research, 2017). Istället för att hitta det mest fördelaktiga läget ur ett ekonomiskt perspektiv avgjordes lokaliseringsfrågan av socialpolitiska ambitioner.

Även om museet initialt tvingades hantera ekonomiska motgångar har ett omfattande arbete med att utveckla strategier för att göra museet relevant för lokalsamhället tillsammans med internationell positiv publicitet gjort att museets attraktivitet ökat de senaste åren (ibid).

Från Bilbao till Amiralstaden

Bilbao står för det kanske mest kända exemplet på hur kultur kan bli en generator för en stads utveckling. Guggenheimmuseet i Bilbao, ritat av Frank Gehry och invigt 1997, placerades i stadens hamnområde i syfte att revitalisera staden som tidigare varit en stark industri- och hamnstad. Projektet har uppnått både positiva ekonomiska och sociala effekter. De stora intäkterna och antalet besökare som museet genererade skapade även synergier med staden i övrigt. Samtidigt är det viktigt att förstå att "Bilbaoeffekten" knappast är direkt replikerbar överallt. Likt den slutsats som Hyslop drar efter sitt arbete med Tate Modern, slår även rapporten *Effektanalys av en eventuell flytt av Malmö Konstmuseum* (Oxford Research, 2017) fast att ett museiprojekt måste åtföljas av en omfattande allmän investeringsplan för att omvandlingen ska lyckas. Museet i sig själv är alltså inte den avgörande faktorn för förändring, utan helhetssatsningen. Museet ingick i en större plan för hur staden skulle hantera ekonomiska och sociala problem till följd av avindustrialisering. I planen ingick plan annat en ny tunnelbanelinje, avloppssystem, bostäder, kontor samt omlokalisering av kvarvarande industri. Museet blev i sin uttrycksfulla byggnad en galjonsfigur för hela utvecklingen som kom att symbolisera det nya Bilbao (ibid.).

Mot bakgrund av projekt som Tate Modern, Arken och Guggenheimmuseet i Bilbao är det inte konstigt att Malmö konstmuseum ses som en strategisk resurs i stadsbyggandet. Vidare i detta examensarbetet kommer jag att undersöka hur ett nytt museum kan svara mot museibesökarens behov

TILL HÖGER. Arkens arkitektur är starkt inspirerat av det omgivande havet. Foto: Petersen, 2021.

idag. Lika viktigt blir det också att förstå hur ett museum i Amiralstaden kan vara relevant för sin lokala kontext. Det tycks finnas omfattande stöd för vikten av att applicera ett helhetsgrepp för att en omvandling ska lyckas. Det är således svårt att se hur ett museum själv kan lyfta Amiralstaden ur befintliga sociala och ekonomiska problem. Precis som i tidigare presenterade exempel kommer det att krävas krävs parallella satsningar. I kommande kapitel vill jag därför sätta ett konstmuseum i en bredare kontext i staden så att vi kan förstå hur ett museum i Amiralstaden kan ingå i en större omfattande stadsutveckling.

NÄSTA UPPSLAG. Röster från profiler inom konstvärlden angående framtidens museum. Citaten är hämtade från "Museum of the Future" (Bechtler & Imhof, 2017).

TILL HÖGER. Guggenheim i Bilbao av Frank Gehry satte den tidigare industristaden på kartan och "Bilbaoeffekten" har blivit en modell för hur museet kan användas som verktyg i stadsbyggandet. Foto: Murayama, 2016.

”

“In my perfect dream museum the entrance becomes a key moment. A wide, empty space to walk through. It is a passage, an experimental transition to move one’s mind away from what is outside of the museum and focus on the present moment, the appreciation of art.

– NICOLETTA FIORUCCI, KONSTSAMLARE OCH GRUNDARE AV FIORUCCI ART TRUST

“It is important for there to be many kinds of architecture, as different types of spaces allow for different types of programming”

– KATHRYN ANDREWS, KONSTNÄR, ALABAMA

“A possible museum I like to think about is one that’s more a kind of a public space or square. Where you don’t just go if you want to stare at some artwork or to be stared at by it. You might go there for all kinds of reasons.”

TOBIAS REHBERGER, KONSTNÄR, FRANKFURT

“A single museum may contain a variety of spaces and experiences from the piazza, to the chapel, from grand to intimate, from the solely social to the private and introspective.”

– GARY GARRELS, SENIOR CURATOR OF PAINTING AND SCULPTURE AT SFMOMA

“I think museum architecture is overrated and has overshadowed many functions and goals of the museums. It’s the content that should matter.”

– PHILIPP KAISER, CURATOR, LOS ANGELES

“The french philosopher Édouard Glissant had this idea of a “poetics of a location”: the exhibition changes places, but each place also changes the exhibition, therefore the city and the urban setting are very important to and greatly influence the exhibition.”

– HANS ULRICH OBRIST, ARTISTIC DIRECTOR AT THE SERPENTINE GALLERIES, LONDON

“I expect the architecture to add to the curatorial narrative and highlight each work at its best.

– UTE META BAUER, FOUNDING DIRECTOR CENTRE FOR CONTEMPORARY ART, SINGAPORE

“I’ve talked to a lot of artists about museum architecture, and they always say you shouldn’t take us for fools: there’s no “good museum architecture”; there’s just museum architecture you have to deal with.”

– BEATRIX RUF, DIRECTOR OF THE STEDELIJ MUSEUM, AMSTERDAM

II. Museet som Generator i Stadens Utveckling

Vad händer i Amiralstaden?

Malmö konstmuseums framtid har blivit något mycket mer än en fråga om adekvata lokaler för museets verksamhet. Som ett potentiellt kraftfullt stadsbyggnadsverktyg har frågan även attraherat politikernas uppmärksamhet. Flytten handlar inte bara om vad staden kan göra för ett konstmuseum, utan lika mycket om vad ett konstmuseum kan göra för staden.

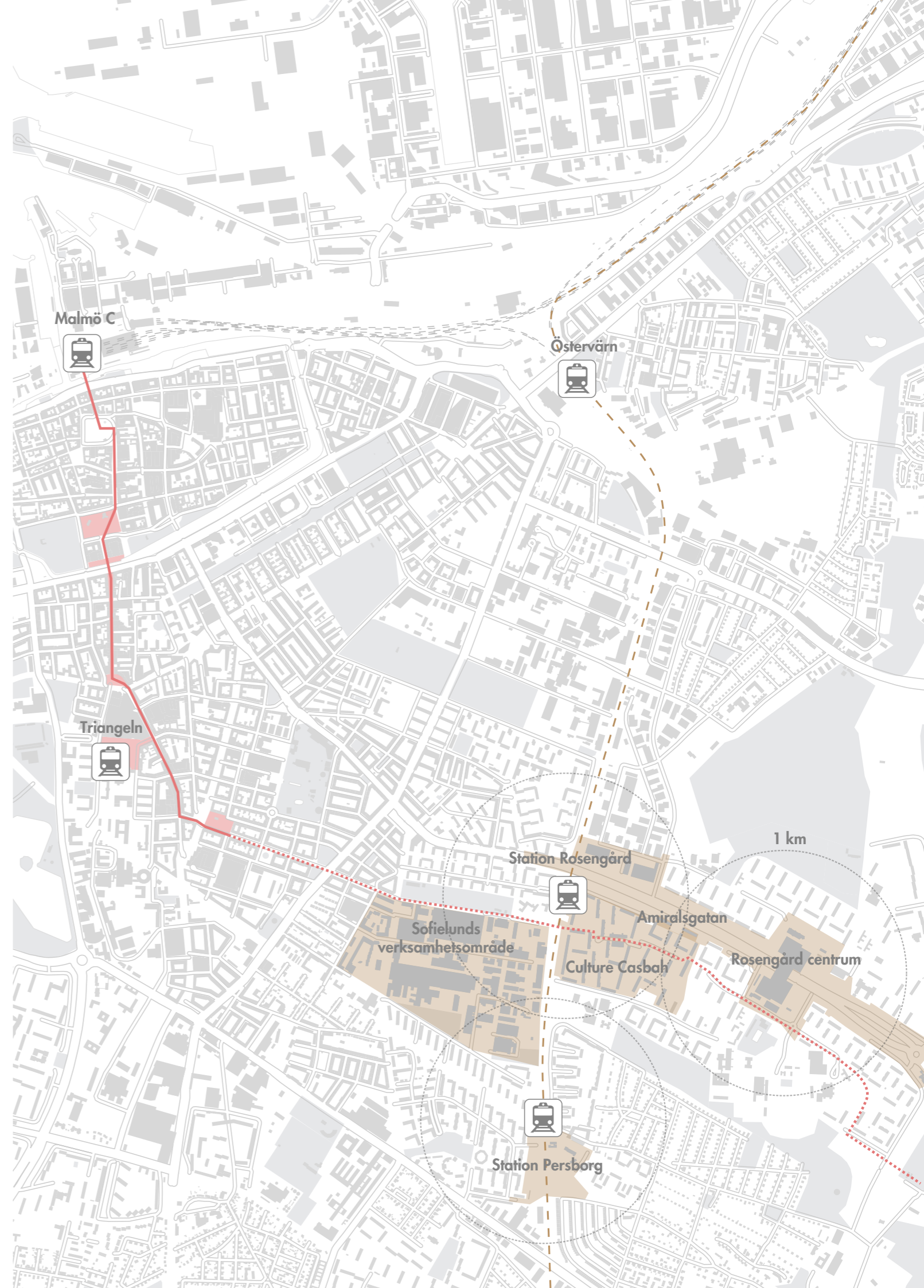
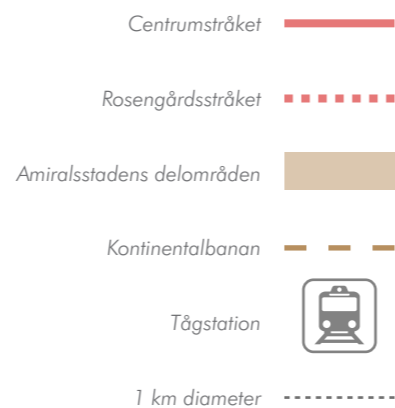
Enligt *Malmömodellen*, Malmö stads benämning på ett förvaltningsövergripande arbetssätt utifrån stadens utmaningar, är stadsdelen Rosengård ett av stadens "geografiskt prioriterade områden" (Malmö Stad, 2014). Bland utmaningarna nämns bland annat segregation och utanförskap, bostadsförsörjning samt hållbar förnyelse av bostäder och områden (ibid.). I Rosengård ser politikerna en potential att kunna använda konstmuseet som en resurs för utveckling och integration.

Att ta ställning i lokaliseringsfrågan kräver dock att beslutsfattare förstår hur ett nytt museum kan ingå i den komplexa mekanism som driver stadens utveckling: tillväxt, mellanrum, hållbarhet, täthet, grönska, mikroklimat, topografi, kommunikation, bilism, industri, kultur,

relation mellan periferi och centrum etc. Detta är givetvis även viktigt för de tjänstemän och arkitekter vars uppgift blir att gestalta ett museum som kan stödja stadsutvecklingsarbetet i området och därmed tillföra nya värden till staden. Så vilka är då de stadsutvecklingsprojekten som pågår i området och som kan dra nytta av museets etablering?

Amiralstaden

Amiralstaden är det namn som samlar de stadsutvecklingsprocesser som utgår med 1 km i diameter från respektive från Station Rosengård, Station Persborg och Rosengård Centrum. Utvecklingsarbetet Amiralstaden föreslogs av *Kommission för ett socialt hållbart Malmö* vars syfte var att arbeta för mer jämlika förutsättningar så att de skillnader som påvisats i medborgarnas hälsa och välmående ska minska (Malmö stad, 2018). I slutrapporten *Malmöns väg mot en hållbar framtid* (2013) pekades Amiralstaden ut som ett utvecklingsarbete där en "integrerad och hållbar fysisk satsning ska ge minskade skillnader i hälsa och bidra till minskad boendesegregation". *Mål och värden för*

Amiralstaden (2018) beskriver de gemensamma ambitioner som formulerats mellan stadens förvaltningar och externa aktörer: "Amiralstaden ska bidra till att fler Malmöbor uppnår en hållbar försörjning, ökad jämlikhet i hälsa och ett mer hållbart vardagsliv. Amiralstaden ska även bidra till Malmö stads arbete med FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030. Därför ska de integreras i Amiralstaden processer.

Projektet Amiralstaden består av en rad pågående stadsutvecklingsprojekt omkring nyligen invigda Station Rosengård. Amiralsgatans ombyggnad från motorled till stadsgata, Rosengårdsstråkets förstärkning med Culture Casbah, det unika förslag till detaljplan för Sofielunds verksamhetsområde, utvecklingen av Rosengård centrum och Station Rosengård är alla utvecklingsprojekt som har för avsikt att förbättra kopplingen mellan både platser och människor i staden.

Station Rosengård

I december 2018 invigdes tre nya pågatågsstationer i Malmö: Rosengård, Persborg och Östervärn. Via kontinentalbanan som numera trafikeras med persontrafik är det möjligt för Malmöborna att resa mellan Svågertorp och Malmö C via de tre stationerna.

Ambitionen med projektet är att bygga ihop staden kollektivtrafikmässigt (Malmö stad, 2018). Malmökommissionen konstaterade att det för att uppnå en hållbar utveckling i Amiralstaden inte räcker med sociala projekt utan att även samhällsbyggnadsprojekt måste tillkomma. Station Rosengård ses som en särskilt kraftfull generator i detta arbete (ibid.). För att frigöra den potential som den nya stationen innehar är det viktigt att i utvecklingen av stationsläget tänka långsiktigt, planera för vilka samhällseffekter den skall bidra med i framtiden och göra tillräckliga investeringar för att detta ska kunna uppnås.

Amiralssgatan och Station Persborg

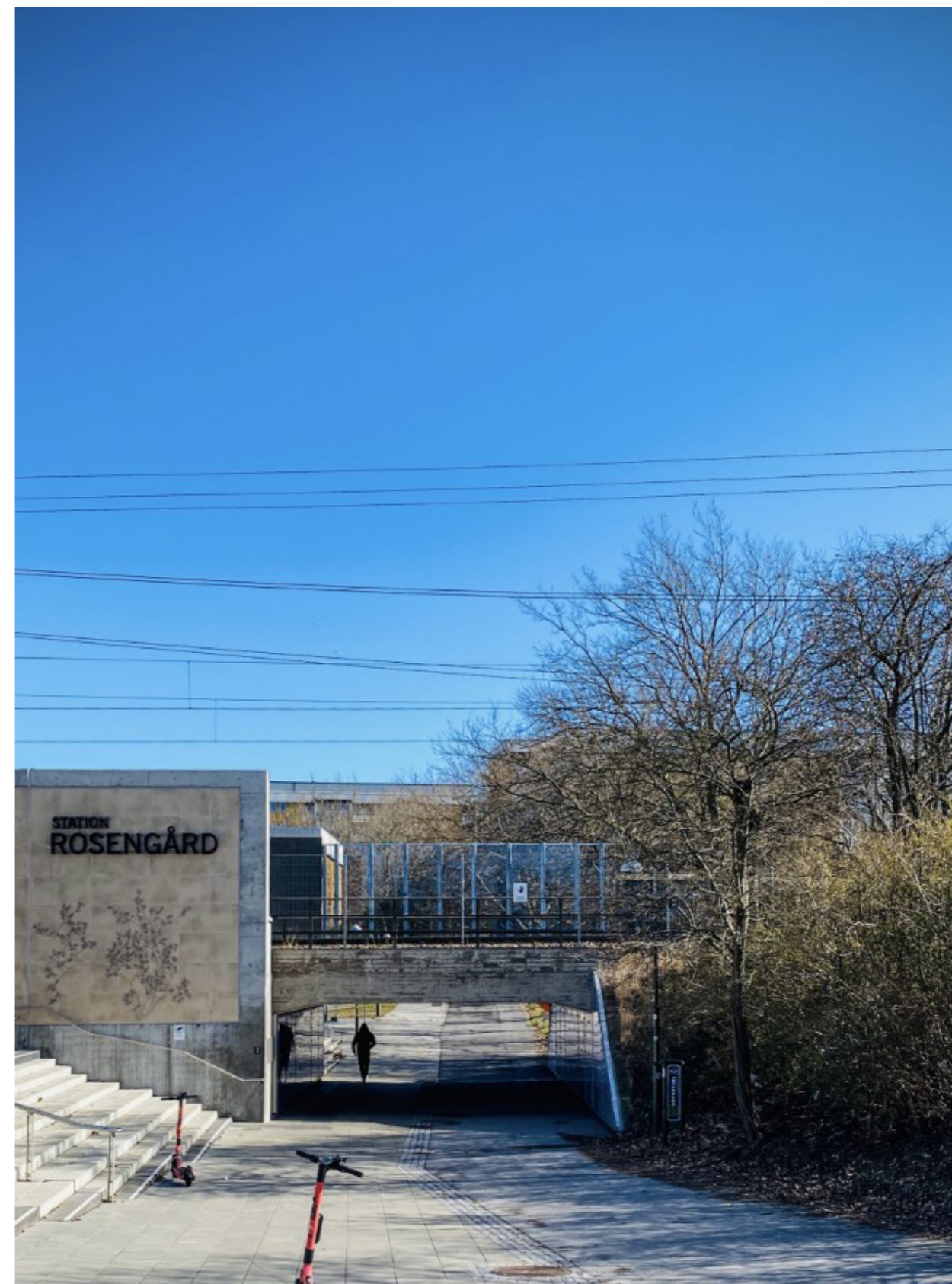
Planprogrammet *Malmös nya berättelse när stadsväven växer österut* består av ett förslag till en strukturplan för att utveckla området kring Amiralssgatan med omkring 2 800 nya bostäder, 500 grundskoleplatser, 450 förskoleplatser och cirka 1 500 arbetsplatser (Stadsbyggnadsnämnden, 2018). Utvecklingsprocessen är tänkt att pågå mellan 2020-2040. Visionen är att genom en ombyggnad av Amiralsgatan till en tryggare miljö kunna införliva området i stadens övriga struktur med nya kvarter och fler kopplingar i gatuplanet (ibid.). I planprogrammet bedöms även Rosengård centrum ha potential att kunna utvecklas som en fortsatt viktig nod i området.

Förslaget omfattar även stationsområdet runt Persborg. Visionen är att Station Persborg ska kunna utvecklas som en central komponent i Persborgs grannskapscentrum. Planprogrammet beskriver hur stationsområdet ska kunna bli en viktig offentlig mötesplats i Amiralstaden södra utkant när nya bostäder och verksamheter etableras.

Planprogrammet anger att projektets intention är att "den föreslagna stadsutvecklingen ska fungera som en generator för sociala förändringar genom att skapa nya attraktiva livsmiljöer och överbygga fysiska och mentala barriärer som i sin tur ska upplevas ge ökad trygghet, hälsa, integration och delaktighet för stadsdelens utveckling". Fem stadskvaliteter lyfts fram som särskilt viktiga stöd för att genomföra stadsutvecklingen: "En god bebyggd miljö", "Tydligt sammanlänkad gata", "En gångvänlig stadsdel", "Tillgång till rekreation, fritid och kultur" samt "Ökat serviceutbud och tillgång till arbetsmarknad".

Culture Casbah

2013 vann stadsutvecklingsprojektet Culture Casbah "Best Futura Project" vid MIPIM mässan i Cannes för sin utgångspunkt i hållbarhet, mänsklig skala och variation.

TILL HÖGER. Nyligen invigda Station Rosengård med "Zlatantunneln". Foto: Författaren, 2021.

Förslaget togs fram av det danska arkitektkontoret Lundgaard & Tranberg. Målet med projektet är att omvandla Rosengård till en mer levande, urban och grön stadsdel i Malmö (Rosengård fastigheter, 2021).

Som ett led i förverkligandet av Culture Casbah har fastighetsbolagen Balder, Heimstaden, MKB och Victoria Park bildat ett gemensamt bolag, Rosengård fastigheter som ingått avtal om att från MKB förvärva cirka 1 660 bostadslägenheter i Rosengård.

Det planuppdrag som fått klartecken av Stadsbyggnadsnämnden och som nu utvecklas av Rosengård fastigheter tillsammans med arkitektkontoret Kjellander Sjöberg innehåller ett blandat program som ska möta de socioekonomiska utmaningar som finns i området (Kjellander Sjöberg, 2021). Målet är att projektet ska leda till en mer levande, urban och grön stadsdel i en mänsklig skala. Projektet omfattar nybyggnation genom förtätning av omkring 200 lägenheter samt 30 lokaler för butiksvksamhet och ett nytt landmärke intill Station Rosengård i form av en högre byggnad. Omvandlingen av stadsdelen sker också genom skapandet av nya attraktionspunkter längs med Rosengårdsstråket, vilka inkluderar nya platser med grönska, flexibla samlingspunkter, trygga gårdar med anslutning till stråket och en ny entré till stadsdelen (ibid.).

Culture Casbah innebär den första större satsningen i området sedan miljonprogramstiden. Detaljplanearbetet beräknas vara färdigt 2023.

Sofielunds verksamhetsområde

Sofielund är ett betydelsefullt inslag i Malmös historia som industristad. Bebyggelsen i området utgörs av en blandning av olika stilar och storlekar. I verksamhetsområdet finns möjlighet att uppleva den unika industrikaraktären och delar av miljön är kopplad till riksintresset för kulturmiljövården. Bland kända industrier i Sofielund återfinns

Bleckvarufabriken i områdets norra del, liksom den mer småskaliga industrimiljön från 1930- och 1940-talet längs med Norra Grängesbergsgatan. Dama-verken, Saturnusfabriken och Metzéns tvätterier och färgeri är karaktäristiska byggnader från områdets tidiga industrihistoria. Under 1960-talet flyttade bageriet Pägen och stärkelsestillverkaren Stalex till området. Företagen är fortfarande områdets största företag vilka bidrar stort till sysselsättningen i området. Utöver industrin utgörs området av flertalet mindre företag, inklusive verkstäder, importföretag, hantverksföretag, bilservice, handel och en mängd kulturverksamheter. Utmärkande för området är att detta småskaliga näringsliv inte trängts undan så som ofta skett i andra verksamhetsområden som genomgått omvandling. Idag rymmer Sofielund nämligen många lokaler med relativt låga hyror vilket gjort att företag med litet startkapital och låga vinstmarginaler haft möjlighet att etablera sig i området. (Malmö Stadsbyggnadskontor, 2021).

Planprogrammet *Sofielunds verksamhetsområde 2040* (2021), som i skrivande stund är ute på samråd, anger att området i framtiden ska ta tillvara på sin sällsynta karaktär genom att vara ”en kreativ och spännande miljö för kulturella och kreativa näringar, industrier och nystartade småföretag”. Den karaktäristiska industrimiljön utgör en kvalitet som ger området en egen identitet och ska därför bevaras. Ambitionen är att planområdet ska vara i ständig förändring, med stora industribyggnader och lokaler som är flexibla nog att återanvändas och anpassas för nya funktioner och verksamheter. Att i framtiden se till att hålla nere hyresnivåerna ses som en av de viktigaste etableringsfaktorerna. Till- och utbyggnader kan bli aktuella, men är då begränsade inom fastigheterna och sker successivt efter behov. Vidare beskrivs att förändringar i området ”tar utgångspunkt i nuvarande kvartersstrukturer, bebyggelsevolym och karaktärer” och särskild vikt läggs vid

TILL HÖGER. Gammal Industribyggnad i Sofielunds industriområde. Foto: Författaren 2021.

att platsens historia och industriella arv i fortsättningen tydligt ska kunna avläsas. Planprogrammet välkomnar även initiativ och hänsyn som kan leda till ”ökad attraktivitet, positiva sociala effekter, ökad trygghet och kollektiv gemenskap”.

Planprogrammet föreslår och att en ”kulturljudzon” etableras i området – ett unikt förslag som ger möjlighet för kultur- och fritidsaktör att vara högljudda i skuggan av verksamheternas bullertillstånd. Kulturljudzonen är uttryck för stadens vilja och långsiktighet över att företag och föreningsliv ska kunna vara kvar och utvecklas tillsammans i området.

Malmö's mest betydelsefulla och dynamiska kultur-, fritid- och näringslivscentrum 2040?

Under många år har Sofielunds verksamhetsområde fungerat som ett väntrum, där lokala aktörer har avvaktat stadens direktiv. Intresset att vara en del av områdets utveckling har varit stort både från bostadsutvecklare och lokala verksamheter. Utvecklingen av de tunga industrierna, småföretagen samt förenings- och kulturverksamheten har dock stått i konflikt med planer av MKB att bygga 1 000 bostäder i området. Att det finns stora risker att områdets unika kvaliteter byggs bort vid en etablering av bostäder i området uppmärksammades sommaren 2018 då White Arkitekter presenterade *Stadsdelsatlas Sofielund*, en kartläggning av

området på uppdrag av Malmö stad och Fastighetsägarna Sofielund. Syftet med kartläggningen var att visa hur lokalt näringsliv, sociala nätverk och strukturella förutsättningar spelade en avgörande roll för långsiktigt hållbar stadsutveckling i området. Atlasen visade att området som länge varit stigmatiserat, inte minst på grund av olaglig verksamhet längs Norra Grängesbergsgatan, i själva verket erbjöd en unik resurs i staden med sina hundratals närings- och kulturverksamheter.

Det verkar som att denna nya syn påverkat stadens beslutsfattare. Nu när stadsbyggnadsnämnden skickat ett nytt planprogram över området på samråd är de tydliga förlorarna MKB, som inte längre får bygga sina planerade bostäder (Thomasson & Gillberg, 2021). Vinnarna är istället industrierna, fritidsverksamheten och kulturen.

Stadsdelsatlasen kartläggning av de fram tills nu osynliga värdena i Sofielund, tillsammans med stadens nya ambitioner att främja dessa värden, sätter även lokaliseringsfrågan om etableringen av ett konstmuseum i området i nytt ljus. Av planprogrammet framgår att ambitionen är att göra Sofielund till ”Malmö's mest betydelsefulla och dynamiska kultur-, fritid- och näringslivscentrum 2040”. Den stadsutveckling som nu sker i Amiralstaden kan tillsammans med ett museum bidra med en alldeles unik identitet för både området, staden och konstmuseets verksamhet.

TILL HÖGER. Parkeringsyta utanför "Grafittihangaren" i Sofielunds industriområde. Foto: Författaren 2021.

Vem äger rätten att göra sig hörd?

Vilka är stadens aktörer som påverkas av konstmuseets nyetablering och vad har de för intressen och möjlighet att peka ut utvecklingens riktning? I Stadsdelsatlas Sofielund (2018) för White arkitekter en diskussion kring hur vi som samhällsbyggare aktivt måste tänka på innebörden av begreppet värde för att kunna inkludera alla stadens aktörer i processen.

”Att beräkna värde och att kunna föra sin talan (och driva intressen) har blivit en allt viktigare fråga i expanderande städer. Det handlar om vart resurser ska riktas, var investeringar ska ske och vem som kommer få ta del av insatser”. (White, 2018)

I arbetet med Amiralstaden har oexploaterade värden försökt tas till vara genom medborgardialog och kartlägningsinitiativ som exempelvis Whites stadsdelsatlas. Att föra en bred diskussion om värden med stadens alla aktörer är viktigt i ett område där kultur, industri och bostäder

länge samsats, men där nu flera stora utvecklingsinsatser väntar. Även om utvecklingen drivs av tydligt formulerade mål och värden, kan den ha negativa effekter om inte alla intressenters perspektiv kartläggs. En etablering av ett nytt konstmuseum i Amiralstaden kan exempelvis riskera att ändra områdes karaktär, innebära ökat buller och nedskräpning samt att hyror drivs upp i takt med att området blir mer attraktivt. För att undvika behöver museets styrgrupp föra en kontinuerlig dialog med lokalsamhället. För att se värden i det befintliga och för att förstå hur nya värden kan adderas behövs en integrerad värdeanalys. Genom att lyfta berättelser från olika aktörer kan områdesanalyserna breddas och fördjupas.

Även om jag inom ramarna för detta examensarbete inte kommer att genomföra en utförlig värdeanalys har jag på nästa sida identifierat de huvudsakliga intressenter som berörs av museets etablering i Amiralstaden. Att kartlägga deras -behov, önskingar och farhågor kan ge mig värdefulla ledtrådar i mitt eget gestaltungsarbete.

AKTÖR	STATUS QUO	ÖNSKADE VÄRDEN	FARHÅGOR
MALMÖ STAD	Har ett uppdrag att driva en hållbar stadsutveckling. Prioritet ligger på stadens socioekonomiskt utsatta områden.	Önskar att ett museum ska bidra till ökad integration samtidigt som ekonomiska investeringar kan innebära nya jobb.	Att en etablering av museet har negativ effekt på integration.
MALMÖ KONST-MUSEUM	Nuvarande lokaler har stora brister i bland annat inneklimat. Dessutom saknas utrymme för samlingen.	Önskar att ett nytt museum ska stödja verksamheten att nå ut en större del av samlingarna till en bredare publik.	Att ett museum i ett perifert område inte kan locka tillräckligt med besökare.
BOENDE I OMRÅDET	Är i dag bosatta inom stadsutvecklingsområdet.	Önskar en förbättrad livskvalitet till följd av ökad trygghet, sysselsättning och utbud av offentliga kulturinstitutioner.	Att det ökade antalet besökare i området leder till mer buller nedskräpning. På sikt kan gentrifiering medföra höjda hyror.
FÖRETAG I OMRÅDET	Bedriver idag diverse verksamhet i området.	Önskar att en ökad tillströmning av människor till området kan innebära större intäkter.	Gentrifiering medföra höjda hyror, vilket kan få till följd att resurs-svaga verksamheter tvingas flytta.
MUSEI-BESÖKARE	En bred grupp bestående av lokala och regionala konst-älskare, skolklasser, etc.	Önskar tillgång till högkvalitativa offentliga rum i staden och möjlighet ta del av Malmö stads konstsamling	Att museet inte svarar mot museibesökarens krav vad gäller tillgänglighet, relevans, intressant arkitektur etc.

1. Enskifteshagen
2. Falafel Baghdad
3. Graffitihangaren
4. Klättercentret
5. QR Academy
6. Studieförbundet
7. Royal Pool Hall, Restaurant & Bar
8. S:t Matteus kyrka
9. Pågen
10. Flow Music
11. Hypnos Theatre
12. Plan B
13. Gullängen
14. Al-Hoda Moskén
15. Stadex
16. Orient Kakor
17. Annelunds förskola
18. Vitemölle förskola
19. Station Rosengård
20. Zlatantunneln
21. Zlatan court

III. Museet på Platsen

Museet i Amiralstaden

I skärningspunkten mellan de stadsutvecklingsprocesser som nu pågår i Amiralstaden utgör Station Rosengård en central byggsten. Stationen betraktas av både politiker och boende som ett viktigt tillskott och ett startskott för områdets fortsatta utveckling och därför är förväntningarna på satsningens positiva effekter stora (Juterot, 2018). Trots att spårtrafiken nu rullar saknas ett tydligt helhetsgrepp hur stationsområdet ska kunna utvecklas till den trivsamma och trygga livsmiljö Amiralstaden planprogram avser. Samtidigt som stationen har stor potential att fungera som kommunikationsnod och landmärke i stadsdelen, medför dess skala en stor risk för ökad otrygghet. Därför är platsen idag i stort behov av vägledande, aktiv och tydligt definierad arkitektur som kan aktivera stationens och områdets potential.

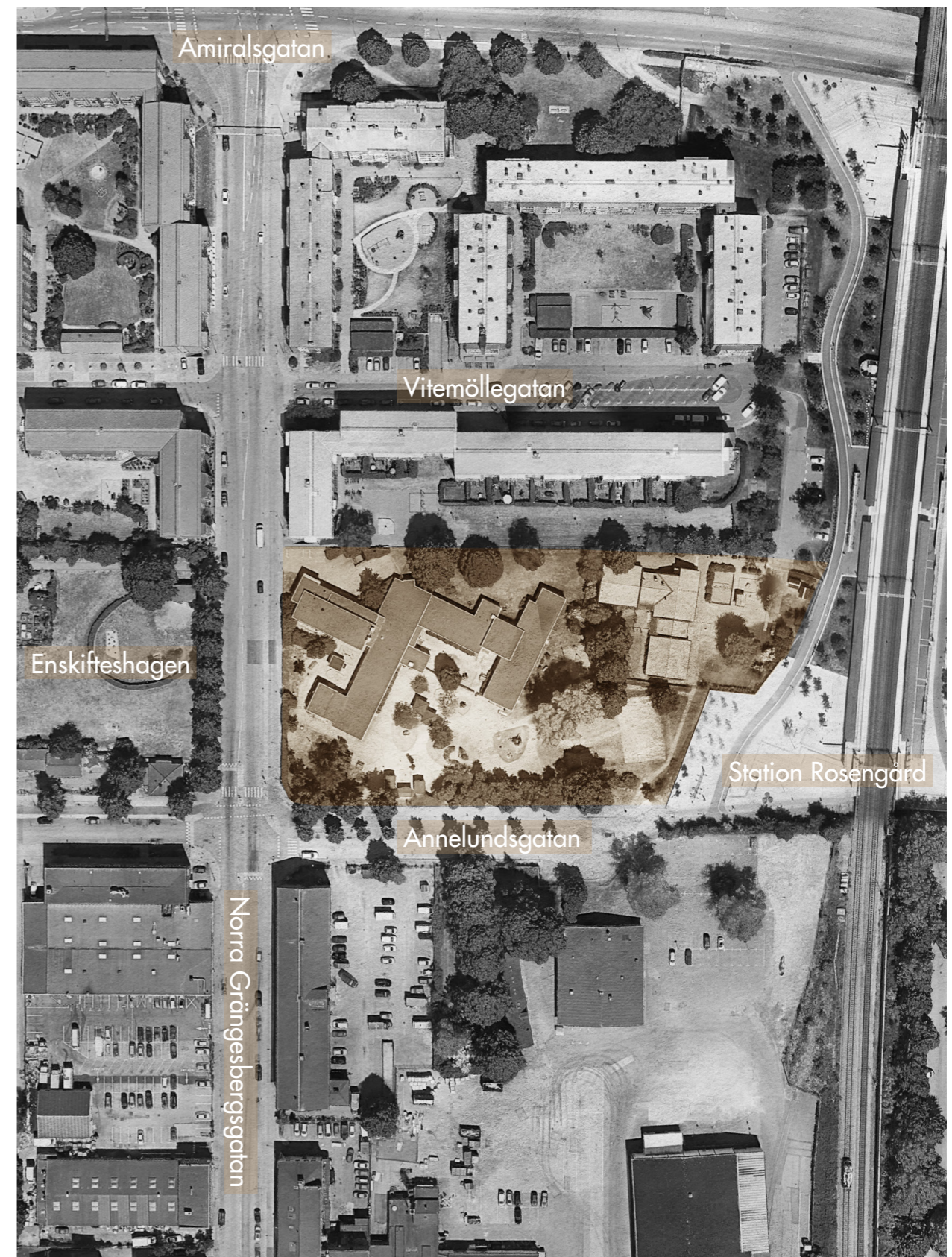
Den aktuella tomten för mitt gestaltungsförslag i detta examensarbete är vald för att jag ska kunna undersöka hur en flytt av Malmö konstmuseum till platsen på bästa sätt kan aktivera stationsområdet och i förlängningen bli

en generator för hela Amiralstaden. Strategiskt placerad i övergångsområdet mellan Annelund väster, Sofielunds industriområde i söder och Rosengård i öster kan ett museum här spela en viktig symbolisk roll för att koppla ihop stadens östra och västra delar. Tomten vars karaktär präglas av närheten till både industri- och bostadsområdena drar vid sidan av tågstationens nya trafikflöden även nytta av Rosengårdsstråkets väletablerade gång- och cykelstråk. Som fond till områdets största grönområde, Enskifteshagen har ett museum på tomten goda möjligheter att göra platsen synlig i Malmös stadsbild.

På tomten ligger idag Annelunds och Vitemölle förskola. En etablering av ett museum på platsen har stor möjlighet att aktivera platsen och bidra till ökad närvaro längs stråket under fler av dygnets timmar än vad förskolan kan idag. Beslut om förskoletomtens framtid har stor betydelse för området och ett arbete kring en eventuell flytt av förskolan till en mer lämplig plats pågår inom Malmö stad.

FÖREGÅENDE UPPSLAG. Parkeringsyta utanför "Grafittihangaren" i Sofielunds industriområde. Foto: Författaren, 2021.

TILL HÖGER. Flygfoto över tomten. Foto: Google Maps, 2021.

Strukturanalys

KLIMAT OCH MILJÖ

Omgiven av den låga industribebyggelsen i söder medför att tomten medger goda sollägen med tillgång till både dags- och kvällssol. Det öppna parkrummet mot väster medför dock att tomten utsätts för stadens dominerande vindriktningar. Risk för visst buller från järnvägen i öster och omgivande industrier ställer krav på museets utformning.

NÄROMRÅDET

Tomtens närområde är en stadsdel som kännetecknas av en mångfald av verksamheter, människor och stadsmiljöer. Industri, handel, restauranger, bostäder och kulturverksamheter ligger sida vid sida i ett område som i Stadsatlas Sofielund beskrivs som ett utmärkt exempel på det populära stadsbyggnadsbegreppet "blandstad". Ett museum på platsen har goda möjligheter att skapa synergier med de olika verksamheterna som idag finns i området.

STRÅK OCH GATOR

Tomten omgärdas av flera av stadens infartsleder och gator inklusive Amiralsgatan, Lönngatan och Ystadvägen som kopplar genom området i östvästlig riktning. Norra Grängesbergsgatan separerar tomten från Enskifteshagen i nord-sydlig riktning, från Sallerupsvägen i norr via Östra Farmvägen vidare in i Augustenborg i söder. Med sina många verksamheter spelar Norra Grängesbergsgatan en viktig roll för områdets karaktär. Gatan omvandlas dessutom årligen till gågata för att husera gatufestival NGBG. Rosengårdsstråket söder om tomten är ett cykel- och gångstråk som kopplar samman Bennets väg i Rosengård med Annelundsgatan längs Enskifteshagen och Ystadgatan hela vägen in till Möllevångstorget i stadens centrala delar. Ett museum på platsen kan dra stor nytta av de etablerade flödena längs stråket, samtidigt som stråket kan dra nytta av museets verksamhet.

PARK OCH STADSRUM

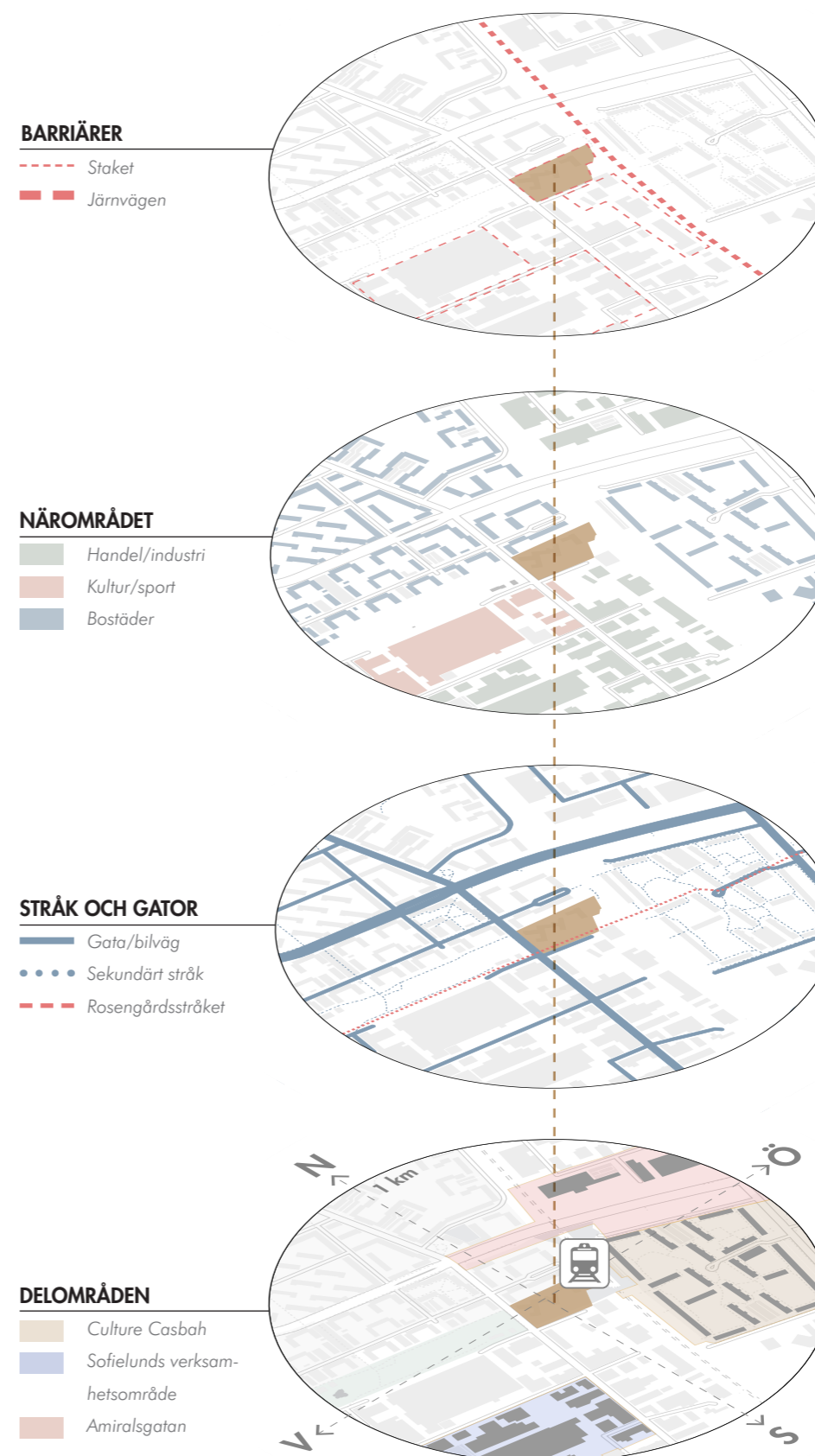
Tomten präglas av en stark koppling till grönområdet Enskifteshagen i väster som utgör starten för ett längre sammanhängande grönstråk genom Rosengård. På västra sidan av parken ligger St. Matteuskyrkan. Kyrkan från 1983 ritad av Sten Samuelsson har möjligheten att skapa visuella kopplingar med ett museum på tomten från öster. I övrigt är utbudet av offentliga platser i området litet. Nya offentliga rum planeras i Culture Casbah. I övrigt är stationsområdet kring Station Rosengård i stort behov av ett helhetsgrepp.

KOLLEKTIVTRAFIK

Tomten är idag relativt väl uppkopplat med kollektivtrafik. Malmö Expressens linje 5 trafikerar Amiralsgatan norr om tomten. I framtiden kan det bli aktuellt för nya bussförbindelser på Norra Grängesbergsgatan. Spårtrafik på Kontinentalbanan är numera möjlig tack vare nyligen invigda station Rosengård som kopplar platsen mot Malmö C och västerut mot Svågertorp och Hyllie.

BARRIÄRER

Området präglas av en rad fysiska och mentala barriärer och gränser. De stora infartslederna utgör tillsammans med tågspåren betydande barriärer som skär av människors naturliga rörelser vilket skapar otrygghet och gör området mer svårorienterat. Området präglas dessutom av ett stort antal avspärrade tomter som även de skapar otydliga och svårorienterade stadsrum. Ett museum har potential att genom att aktivera och tillgängliggöra omgivande stadsrum överbrygga dessa barriärer.

IV. Designkriterier

9 kriterier som visar vägen

I föreliggande kapitel definierar jag 9 kriterier som kommer att vägleda det kommande gestaltungsarbetet. Kriterierna sammanfattar de lärdomar jag dragit av den litteraturstudie och det analysarbetet som presenterats hittills i denna rapport. De är alla utformade för att täcka så många aspekter och skalor av uppgiften som möjligt, från stadstillsammans till byggnadsnivå. Kriterierna är dessutom utformade för att ta till vara på de värden som definierats av de olika intressenter som indirekt eller direkt berörs.

Varje kriterium inleds med en *vision*. Här beskrivs den önskade målbild som förväntas av konstmuseets etablering på platsen. De första sex visionerna är formulerade av Malmö konstmuseum själva. Dessa är inte direkt kopplade till den valda tomten utan beskriver mer generella målbilder. De resterande tre visionerna är formulerade av

mig och relaterar mer specifikt till projektets lokalisering.

Därefter definierar jag de främsta *utmaningarna* som måste hanteras för att vision ska kunna uppnås. Till varje kriterium presenteras ett antal *designstrategier*. Här vill jag på ett så konkret sätt som möjligt formulera olika strategier för hur uppgiftens utmaningar ska kunna hanteras.

Till kriterierna hör även 9 *inspirationsprojekt* som på olika sätt inspirerar mig i processen. Projekten representerar hur andra på ett framgångsrikt sätt tagit sig an de utmaningar som nu även Malmö konstmuseum står inför.

Kriterierna är ett viktigt verktyg för att överblicka den komplexa uppgift som ligger framför mig. De representerar här arkitektens väg för att uppfylla de mål och visioner formulerade av museet, staden tillsammans med stadens övriga aktörer.

1. En samling för alla

VISION

Idag visas bara några få procent av den samling på 40 000 verk som tillhör Malmöborna och som idag förvaras i magasin. Ett nytt konstmuseum frigör en enorm potential att visa en av landets största samlingar av konst, konsthantverk och design. Samlingens unika karaktär och höga kvalitet kommer att attrahera inte bara Malmöbor utan även besökare från hela Öresundsregionen (Malmö museum 2018).

UTMANING

Hur kan museets arkitektur bidra till att stadens konstsamling kan visas på bästa möjliga sätt? Hur kan museet framtidsäkras så att det framöver kan ställa ut nyförvärvda verk? Hur kan museet utformas för att vara relevant och intressant för besökare från hela regionen?

DESIGNSTRATEGI

- Museet erbjuder många olika typer av utställningsrum. Delar av de permanenta utställningslokalerna skräddarsys efter samlingens framträdande verk, medan rum för tillfälliga utställningar utformas med flexibilitet i åtanke. I takt med att samlingen växer, kan utställningslokalerna behöva omformas i framtiden.
- Museet gestaltas så att verksamheten blir synlig och inbjudande i stadsbilden.
- Museet är en långsiktig investering gjord av och för stadens invånare. Ambition är ett museum i världsklass som kan locka besökare från hela regionen.
- Synlig och tillgänglig magasinering ger ytterligare möjligheter för forskare och studenter att få fri tillgång till samlingarna.

TILL HÖGER. Louisiana Museum of Modern Art / Vilhelm Wohlert. Museets pittoreska läge, en unik samling, tillsammans med dess moderna design skapar en balans mellan natur, konst och arkitektur som lockar besökare från hela världen Foto: Ascilto, 2012

2. En plats för kunskap

VISION

Ett nytt konstmuseum ska vara en plats för inspiration och lärande. Här finns basen för att enkelt förstå hur bild och form utvecklats genom tiderna för barn och unga och olika publikgrupper. Vi skapar sammanhanget och berättar historierna om både de kända konstnärsskolorna och de mindre kända. Här lyfts konstnärliga uttryck fram som glömts bort eller som skrivits ur historien av olika anledningar (Malmö museum 2018).

UTMANING

Hur kan gestaltningen hjälpa konstmuseet att svara mot det nationella museiuppdraget?

DESIGNSTRATEGI

- Museet inkluderar rum för pedagogisk verksamhet så som workshops, ateljéer och bibliotek.
- Museet inkluderar en hörsal där samtal om konst och kultur kan föras i ett större forum.
- Museet utformas för att underlätta rumslig läsbarhet och orientering för att därmed skapa en sammanhängande berättelse om samlingarna.

TILL HÖGER. Moderna museet i Malmö / John Smedberg / Tham Videgård Arkitekter. Museet erbjuder regelbundet Familjeverkstäder och Familjevisningar för att uppmuntra barn och vuxna att ta del av konst och vara kreativa tillsammans. Foto: Moderna museet 2019.

3. Ett öppet museum

VISION

Ett konstmuseum i nya lokaler blir ett museum där tillgängligheten och besökaren står i centrum. Hit kommer man både för att se utställningar, och bekanta sig med det bästa ur stadens konstsamling, men här finns också plats för samtal, möten, lärande och fördjupning på egen hand (Malmö museum 2018).

UTMANING

Hur kan arkitekturen vara inbjudande? Hur kan museet bidra till ökad trygghet i stadsdelen? Hur kan museet utformas för att säkerställa tillgänglighet för alla?

DESIGNSTRATEGI

- En transparent fasad mot Rosengårdstråket, Norra Grängesbergsgatan och Station Rosengård kan tillåta museets verksamhet att spilla ut på gatan och därmed skapa engagemang och trygghet i stadsdelen.
- Många av museets lokaler kan utformas med egna entréer mot gatan, vilket skapar en möjlighet att enkelt zonera och dela av ytorna. Detta kan i sin tur underlätta för verksamheten, att exempelvis hyra ut lokaler tillfälligt eller att få olika program att fungera oberoende av varandra under olika öppettider.
- I museet känner sig alla välkomna tack vare en omsorgsfullt gestaltat och väl definierad entré samt en stor variation av interiöra och exteriöra rum.
- All verksamhet i museet är fullt tillgänglig med snygga och smarta lösningar.
- Museet strävar efter att inte medföra några baksidor – endast framsidor.

TILL HÖGER. Moderna museet i Malmö / John Smedberg / Tham Videgård Arkitekter. Den orangefärgade perforerade plåten ger ett visuellt djup i fasaden och lyser samtidigt upp platsmarken framför entrén. Foto: Lindman, 2010.

4. En generator i kulturstaden Malmö

VISION

Ett nytt konstmuseum kommer att få Malmö som konst- och kulturstad att växa. Genom samarbeten med såväl lokala som internationella aktörer och med det fria konstlivet skapas nya värden och ett mer dynamiskt konstliv. Ett nytt konstmuseum vässar varumärket och ökar Malmös attraktionskraft vid sidan av Malmö Live, Operan, Stadsteatern, Malmöhus slott och Stadsbiblioteket m fl (Malmö museum 2018).

UTMANING

Hur kan museets utformas för att skapa synergier med andra aktörer i staden?

DESIGNSTRATEGI

- Utöver utställningsrum inkluderar museet även lokaler för skapande av konst. Dessa lokaler kan nyttjas av lokala konstnärer och har potential att addera narrativ om konstens tillkomst.
- Utöver den permanenta samlingen fördes även museet med lokaler för att visa inlånad konst av både små och stora samarbetspartners.
- I en attraktiv museibutik kan lokala konstnärer nå ut med sina verk till en stor publik.
- Museet blir en ny destination på stadens kulturstråk.

TILL HÖGER. Malmö Konsthall / Klas Anshelm. I Anshelms konsthall har ljuset huvudrollen. Ett jättelik takfönster låter norrljuset strömma in i hallen samtidigt som ett rutmönster med 500 lanterniner riktade mot norr belyser rummet från ovan. Foto: Toresdotter, 2018.

5. En plats där konsten mår bra

VISION

I nya lokaler visas konsten på ett säkert och hållbart sätt. En grundförutsättning för att ta tillvara på det viktiga kulturarv som samlingen utgör. De nya klimatanpassade lokalerna gör att vi kan visa verk utan att skador som exempelvis sprickor och färgbortfall uppstår. Vi kan visa verk som idag är för känsliga för att ställas ut, och även låna in verk från andra museer (Malmö museum 2018).

UTMANING

Hur kan gestaltningen tillgodose krav på både klimatanpassning och dagsljusförhållanden? Hur kan museet säkerställa goda arbetsförhållanden för de anställda?

DESIGNSTRATEGI

- Museet förses med avancerade system för klimatkontroll.
- Naturliga material i kombination med mekanisk och naturlig ventilation skapar ett bra inomhusklimat.
- Museet förses med tillräckliga utrymmen för logistik, förvaring, verkstäder och packning för att säkerställa en god miljö för både samlingen och de anställda.
- Utställningslokaler med känsliga verk placeras inne i byggnaden och belyses med en kombination av takljus och elektrisk belysning.
- Sociala ytor, workshop, ateljéer butik och café placeras ut mot gatan.

TILL HÖGER. Moderna museet i Stockholm / Rafael Moneo. Byggnaden, som är uppdelad i flera minde volymer, är terrakotafärgad och har pyramidformade tak krönta med lanterniner som släpper ned ljus till utställningssalarna. Foto: Lindman, 1998.

6. En stolthet att lämna över till nästa generation

VISION

I nya lokaler kan Malmöbor, skolgrupper, seniorer och vuxenstuderande utforska den fantastiskt breda samling med unika verk av sekelskiftets stora namn som C F Hill, Hammershøi, Anders Zorn och Carl Larsson vid sidan av den legendariska ryska samlingen och det moderna genombrottet med Sigrid Hjertén, GAN, Siri Derkert och Isaac Grünewald. Här finns också en stor samling konstantverk med framförallt kvinnliga formgivare som Signe Persson-Melin, Ingegerd Råman och Torun Bülow-Hübe. Den unika samlingen inhyses i ett museum som är byggt för en lång livstid med hållbara material som åldras vackert (Malmö museum 2018).

UTMANING

Vad kännetecknar en hållbar arkitektur som håller över tid?

DESIGNSTRATEGI

- Det nya museet är byggt med gedigna och tåliga material med lång livstid. De valda materialen kräver lite eller inget underhåll och åldras väl. Museet blir vackrare med åren.
- Påkostade och omsorgsfullt bearbetade detaljer är en viktig del för att byggnaden ska vara vacker och funktionellt, att den skall utstråla kvalitet och vara hållbar över tid.

TILL HÖGER. Nationalmuseum i Stockholm / Friedrich August Stüler / Wingårdhs / Wikerstål. Det historiska kulturalvet genomgick nyligen en modernisering efter dagens krav med stor hänsyn till klimat och säkerhet. Arkitektoniska tillägg som hissarna och det parametriska glastaket kompletterar den ursprungliga byggnaden. Foto: Författaren, 2020.

7. Ett demokratiskt museum för hela Malmö

VISION

Museet tar vara på stadsdelens unika och mångkulturella profil och bidrar till en ny mötesplats mellan stadens västra och östra delar. Att Amiralstaden är en viktig pusselbit i Malmö stads arbete med framtidens hållbara stadsutveckling innebär en möjlighet för området att testa nya, innovativa och positionsförflyttande lösningar.

UTMANING

Hur kan museets i sin gestaltning vara ett uttryck för stadsdelens unika och mångkulturella identitet? Hur kan museet stötta de utvecklingsprocesser som pågår i området? Hur kan ett museum på platsen bidra till att minska det upplevda avståndet till området?

DESIGNSTRATEGI

- Med inbjudande, publika rum blir museet en neutral och demokratisk mötesplats mellan stadens västra och östra delar.
- Konstmuseets program och gestaltning bidrar med en ny verksamhetstyp som saknas i Amiralstaden idag.

TILL HÖGER. Tensta Konsthall / . Konsthallens ambition är att vara en institution med en given plats i lokalsamhället och har sedan invigningen 1998 varit i framkant när det gäller att ta modern konst ut till Stockholms förorter.. Foto: Oberger, 2016.

8. En central mötesplats i Amiralstaden

VISION

Station Rosengård är en injektion i området och innebär en stor möjlighet för Amiralstaden. Med konstmuseet skapas ett livfullt och tydligt definierat stationsområde med potential att bli en central mötesplats för hela Amiralstaden. Här känner sig invånare från stadsdelens alla områden både välkomna och trygga alla tider på dygnet. Samtidigt innebär goda lokaltrafikförbindelser och närhet till befintliga stråk att möten mellan människor från hela regionen möjliggörs.

UTMANING

Hur kan konstmuseet aktivera stationsområdet och motverka de barriäreffekter som idag präglar stadsdelen?

DESIGNSTRATEGI

- Museet kopplar tydligt till stationen för att skapa naturliga flöden och trygghet.
- Museet innehåller både interiöra och exteriöra rum med olika karaktär för att skapa en mångfald av attraktiva offentliga rum.
- Museet bidrar med närvaro och aktivitet mot omgivande station, park och stråk.
- Museet och omgivande stadsrum gestaltas för att minska den barriäreffekt som skapas av spåret och "Zlatantunneln".
- Museet är en inbjudande entré till Rosengård.

TILL HÖGER. Young Vic / Haworth Tompkins. Hjärtat i den nya byggnaden är ett multifunktionell bar- och foajé, utformad som en naturlig förlängning av det publika gaturummet, som ansluter direkt till de tre teatersalarna och fungerar som ett offentligt vardagsrum för lokalsamhället dag- och kvälltid. Foto: Haworth Tompkins, 2006.

9. En arkitektur förankrad i platsen

VISION

Det nya konstmuseet är väl förankrat i sin historiska och fysiska kontext. Samtidigt är dess arkitektur ett uttryck för framtidens Malmö. Konstmuseet är en byggnad som i sin utformning förhåller sig till Malmös och Amiralstadsens arkitekturtradition, karaktär och skala, men som i sitt program och gestaltning stärker bilden av Malmö som mångkulturell och innovativ stad.

UTMANING

Hur kan museet förhålla sig till stadsdelens karaktär och skala? Ska museet kontrastera eller harmoniera med sin omgivning? Hur kan museet utformas för att skapa ett bra mikroklimat på platsen?

DESIGNSTRATEGI

- Museet utformas som en låg byggnad för att knyta an till befintlig industribebyggelse och för att möta den mänskliga skalan.
- Material och konstruktion refererar till regionens arkitekturtradition och harmonierar med omgivande bebyggelse.
- Byggnaden orienteras för att rymmas i befintlig stadsstruktur. Befintliga stråk stärks och nya skapas.
- Norra Grängesbergsgatan omformas för att knyta an museet till Enskifeshagen och Rosengårdsstråket.
- Byggnaden utformas för att ta vara på det goda solläget och för att skydda besökare från stadens dominerande vindriktningar.
- Museet erbjuder besökaren utsikt över omgivande park- och stadsrum.

TILL HÖGER. Ningbo Historic Museum / Wang Shu. Fragment av kinesisk historia bevaras i fasaderna på denna byggnad vars formspråk inspirerats av de omgivande bergen. Foto: Siyuwj, 2014

V. Från Mål till Museum

Porträtt av det Sociala Museet

Så hur kan då de mål jag presenterat i föregående kapitel komma till uttryckt i ett konstmuseum på platsen? I detta avslutande kapitel av mitt examensarbete vill jag med arkitektens verktyg undersöka hur det tänkta ska kunna ta fysisk form. Det gestaltungsförslag jag presenterar här ska inte ses som ett definitivt svar på museets utmaningar. Förslaget ska istället betraktas som ett diskussionsunderlag för hur ett museum i Amiralstaden genom att ta till vara på platsens unika egenskaper kan göra maximal nytta för staden. Förslaget är mitt bidrag till den debatt om konstmuseets framtid som pågått sedan 1980-talet.

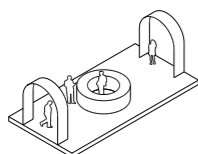

PROGRAM

Mitt gestaltningsförslag utgår från det lokalprogram Malmö konstmuseum själva tagit fram. I programmet framgår de funktions- och ytkrav museet har för att i framtiden bedriva sin verksamhet i nya lokaler. Mitt program adderar också ytterligare ett antal platsspecifika funktioner som alla kan

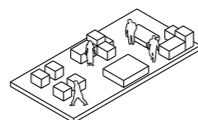
ta vara på Amiralstadsens möjligheter. Tillsammans utgör detta ett komplett program som vid sidan av att stödja museiverksamheten även har potential att spela en central roll stadsdelens fortsatta utveckling

PUBLIKA RUM

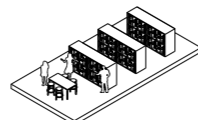
FOAJÉN

Här börjar besökarens möte med konstmuseet i ett välkomnande och inkluderande rum. I anslutning till entrén finns garderob och toaletter.

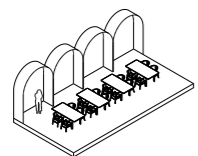
MUSEIBUTIKEN

I anslutning till entrén finns en butik där besökaren kan handla kataloger, böcker, konsthantverk och annat relaterat till museets verksamhet.

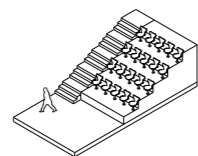
BIBLIOTEKET

Museets bibliotek har särskild inriktning på litteratur om konst, konsthantverk och design. Biblioteket tillhandahåller även studieplatser.

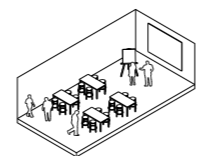
RESTAURANGEN

Här kan besökaren avnjuta en måltid eller fika. Verksamheten drivs av en kommersiell aktör och kan ha öppet utanför ordinarie öppettider.

HÖRSSALEN

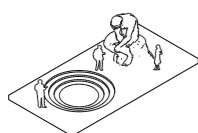
Till museet hör en hörsal för föreläsningar, workshops och konserter.

ATELJÉN & WORKSHOPRUMMET

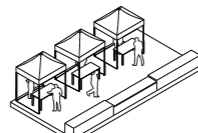
Rum för pedagogisk och kreativ verksamhet utformade med flexibla rumsindelning.

STADSRUM

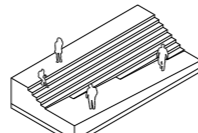
PARKTORGET

Parktorget knyter an museet till Enskiffeshagen i väster. I anslutning till restaurang och ateljé utformas torget med uteservering och flexyta för större installationsprojekt.

KULTURSTRÅKET

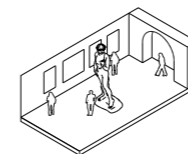
Kulturstråket drar nytta av Rosengårdstråkets etablerade flöden och knyter an museet till den pågående utvecklingsprocessen Culture Casbah.

STATIONSTORGET

Stationstorget är en viktig offentlig plats som aktiverar stadsrummet mot Station Rosengård. Från Stationstorget nås även huvudentrén

UTSTÄLLNINGARNA

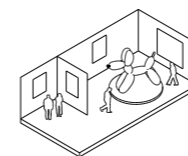

KONST, MÖBLER OCH KONSTHANTVERK 1500 – 1800

Nyckelverk: Ehrenstrahl, Kaufmann, Pasch, Roslin m. fl.

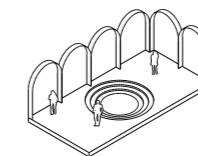
MODERNT KONSTHANTVERK / DESIGN

Nyckelverk: I Råman, Signe Persson-Melin, Bülow-Hübe m. fl.

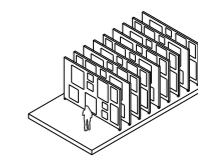
TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGARNA

Lokalerna för temporära utställningar fördelas på två rum med ingång från huvudentrén.

MUSEIGÅRDEN

Museigården erbjuder besökaren ett vindskyddat intimt rum i museets hjärta. Här kan besökaren betrakta museets skulptursamling

VALVET

Här förvaras konst som för tillfället inte visas i som del av de permanenta samlingarna. Här kan allmänheten upptäcka mer av museets samlingar.

FRÅN NATIONALROMANTIK TILL MODERNISMEN

Nyckelverk: Kustodiev, C F Hill, Hammershöi, Carl Larsson, Zorn, P S Krøyer, Strindberg, Bauer m. fl.

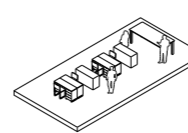
NORDISK MODERNISM / GOTTHARDS SAMLING

Nyckelverk: Grünewald, Hjertén, Krogh, Clausen, Höst, Sallinen, Munch, Troitzig, Holst m. fl.

NORDISK SAMTIDSKONST + SCHYLS DONATION

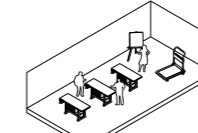
Nyckelverk: Edefalk, Superflex, Sidén, Plenge-Jacobsen, Gutke, Pia Arke, Goldin+Senneby, m. fl.

PERSONALUTRYMMEN

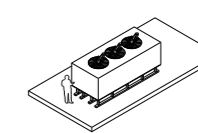
PERSONAL

Personalutrymmen dimensioneras för 25 anställda och inkluderar kontor, projektrum, vilrum, toaletter och pentry.

SERVICE

Museets servande funktioner inkluderar packrum, närmagasin, butikslokal, konservatorsateljé, lastintag och verkstad.

TEKNISKA UTRYMMEN

De tekniska utrymmena inkluderar ventilation och värme för utställningar och övriga utrymmen, el-central, tekniskrum, städ, miljörum.

I MÖTET MELLAN STADENS ÖSTRA OCH VÄSTRA DELAR

Tack vare sin symboliskt viktiga placering i Amiralstadsens hjärta, i skärningspunkten mellan stadens östra och västra delar, har museet på platsen stor potential att knyta ihop staden. För att museet ska klara av överbrygga de mentala och fysiska barriärer som idag präglar området krävs dock en särskilt omsorg i dess utformning.

Karavanserajen är en historisk byggnadstypologi som inspirerat mitt museum. Byggnaden, ett slags värdshus för köpmän, var viktiga noder längs det första globaliserade nätverket för handel över land, Sidenvägen. Karavanserajen försåg köpmännen med mat och husrum, och djuren med

vatten och foder. De hade också butiker där resenärer kunde köpa förnödenheter för nästa etapp och även sälja och byta varor.

Det kanske viktigaste arvet efter karavanserajen var dock dess roll som ett forum för utbyte och interaktion mellan kulturer längs Sidenvägen – Från Europa i väst till Kina i öst. Inte bara underlättade de förflyttningen av människor och varor längs de långa och ofta farliga handelsvägarna, de gav också möjligheter för resenärer att samlas, att dela historier, kulturer, idéer och övertygelser. Ett ständigt utbyte av språk, religion och seder har möjliggjort den kulturella mångfald som uppstått

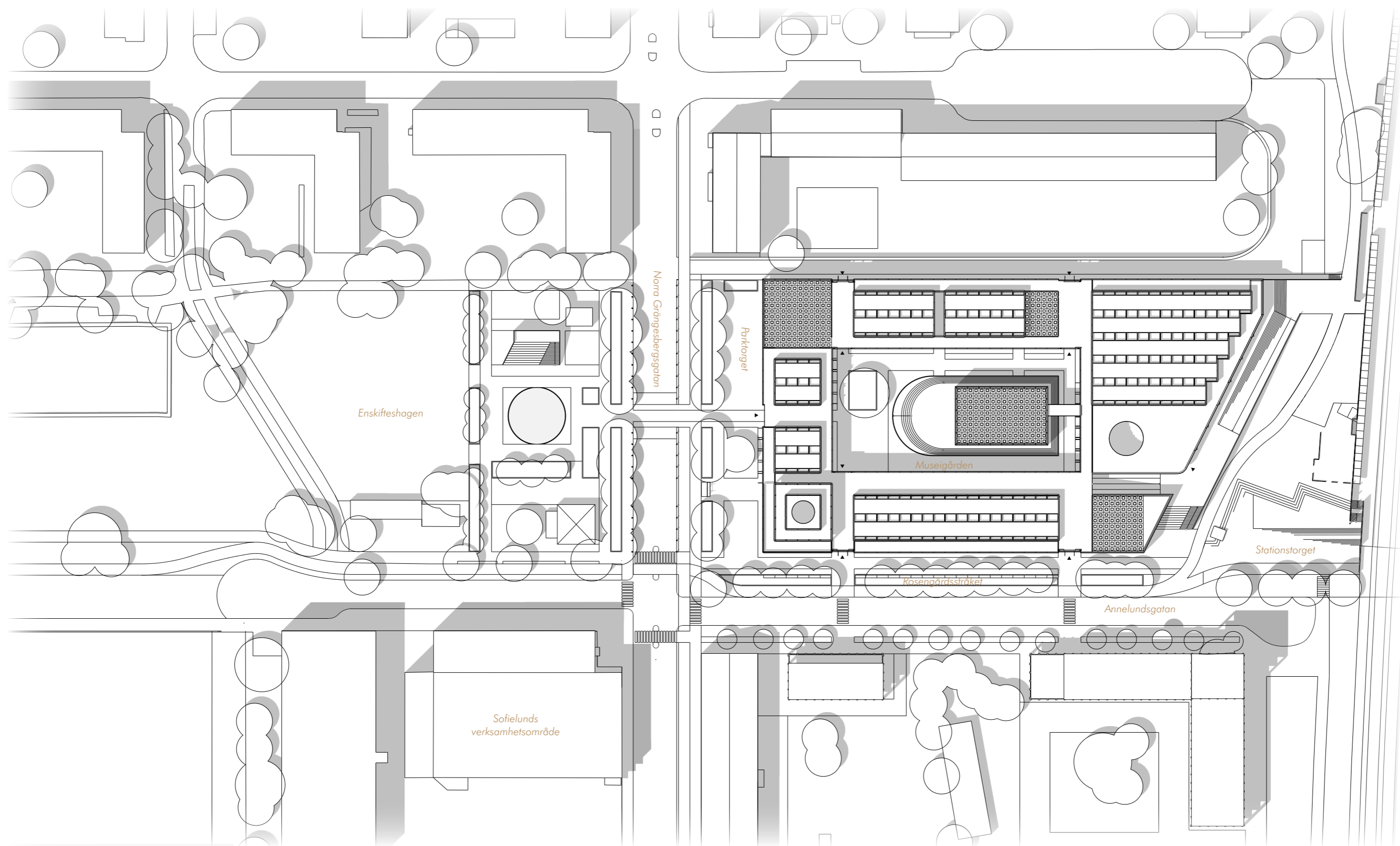
längs sidenvägen (UNESCO, 2021).

Även karavanserajens rumsliga struktur underlättade denna interaktion. En stor port markerade den välkomnade entrén som behövde vara bred och tillräckligt hög för att de tungt lastade hästarna och kamelerna skulle komma igenom. Det var dock gården som var den verkliga mittpunkten för aktivitet. Här möttes människor kring de små basarerna som inrättas. Gården var fylld med ett fantastiskt utbud av sevärigheter, ljud och dofter. Gården rymde ofta en fontän eller en stor brunn för att förse djur och människor med vatten. Längs insidan av muren fanns det stall, nischer och rum för

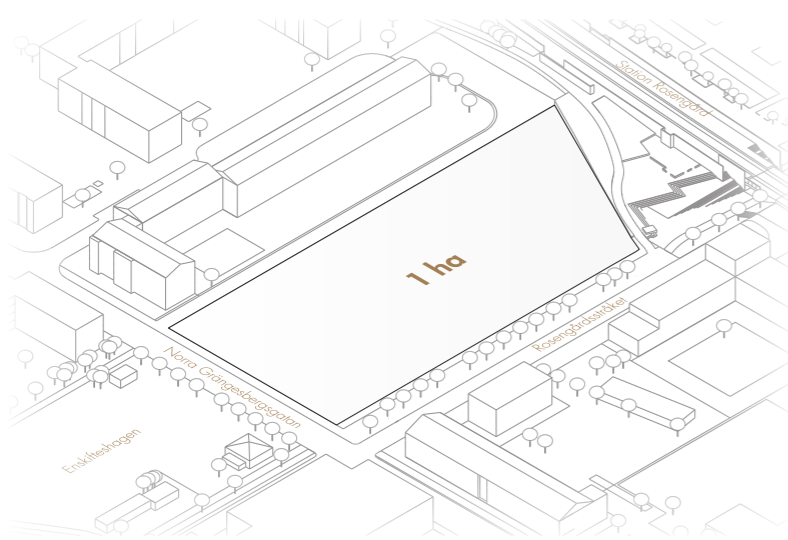
djur och resande.

Malmö framstår ofta som en tydligt uppdelad stad. De välbeställda områdena återfinns särskilt i stadens västra delar och den andra segregationspolen återfinns i stadens östra och delvis södra delar (Stadskontoret, 2019). Min ambition är att ett nytt konstmuseum i Amiralstaden ska vara en pusselbit i den viktiga process som pågår för motverka segregation och fragmentering av staden. Som bevis på ett historiskt mångkulturellt utbyte kan karavanserajen inspirera denna strävan att hitta nya plattformar för mångkulturell dialog för framtiden.

Caravanserai of mother of Shah Sultan Hussein. Illustration: Pascal Coste, 1840.

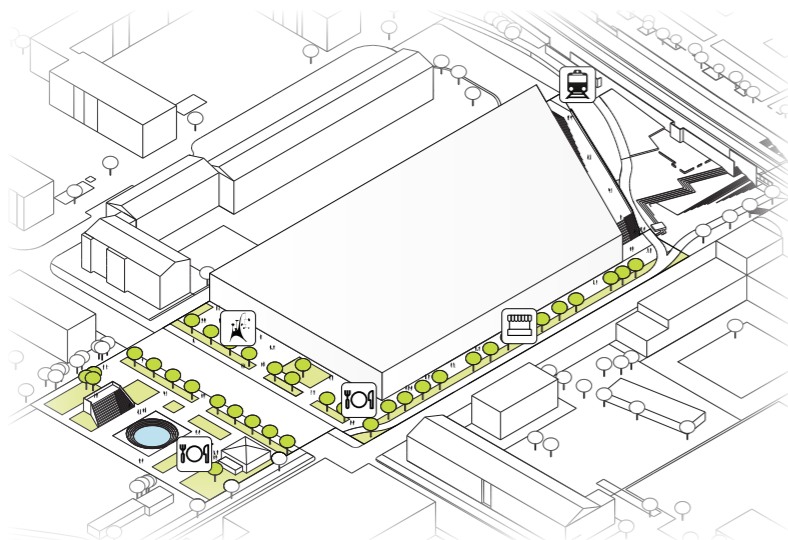

Situationsplan
1:1000

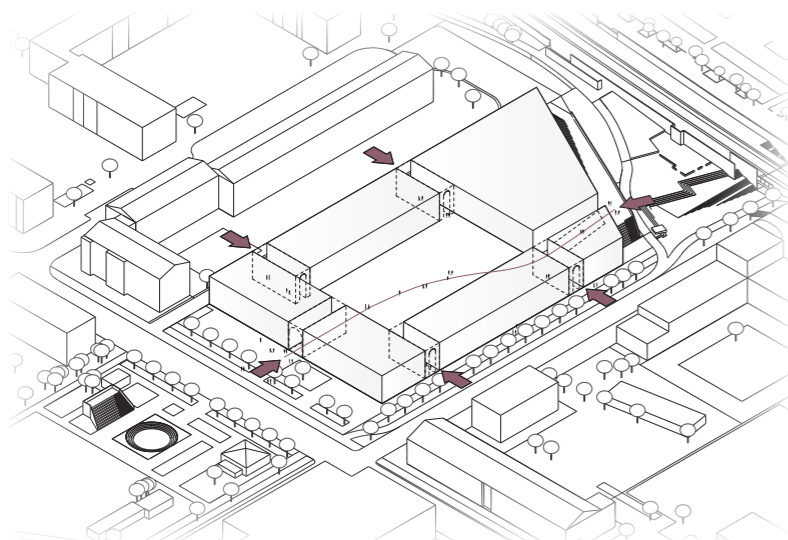
PLATSEN

Tomtens storlek uppgår till cirka 1 ha och i direkt anslutning återfinns grönområdet i Enskifteshagen, Station Rosengård och Norra Grängesbergsgatan.

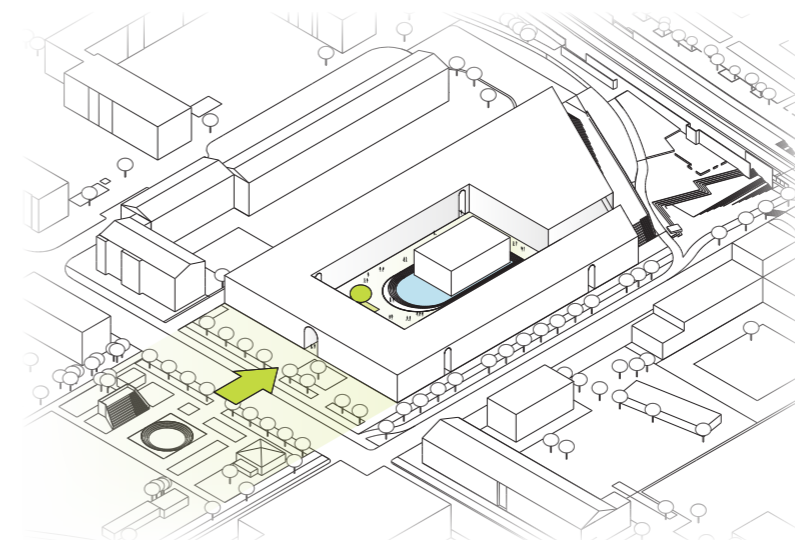
I MÖTET MELLAN ÖST OCH VÄST

Museet tar vara på etablerade flöden längs Rosengårdsstråket och skapar samtidigt nya publika platser: Parktorget i väster, Kulturstråket i söder och Stationstorget i öster.

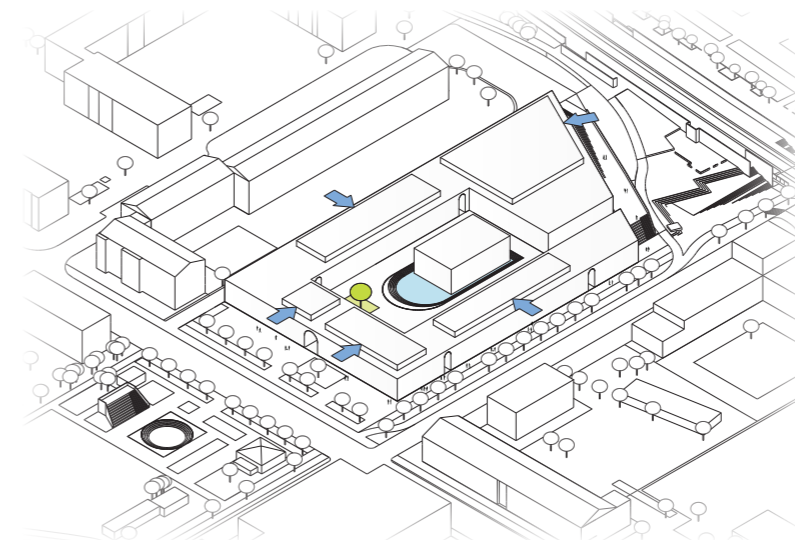
KULTURKVARTER

Museibyggnaden utformas kring en central gård. Genom att skapa öppna passager genom byggnaden blir museet en integrerad del av stadsstrukturen.

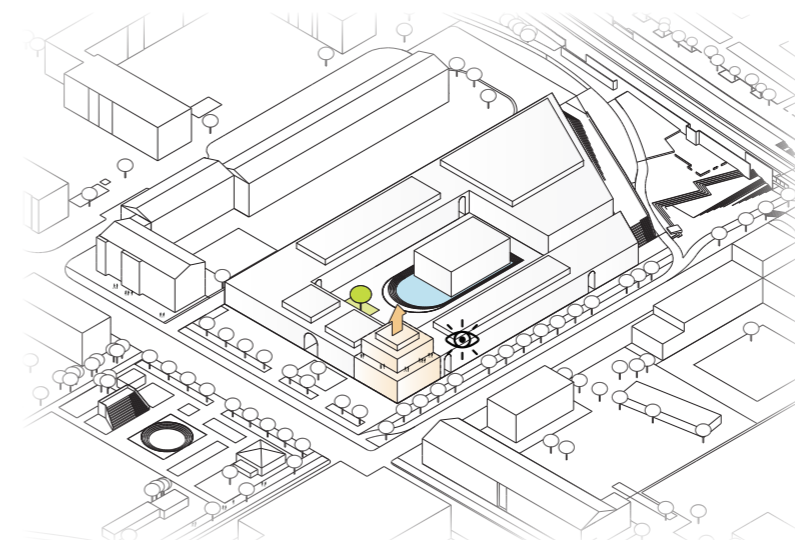
STADEN OCH PARKEN

Enskifteshagens grönska förlängs in på den lugna museigården där besökarna kan möta konsten redan från museets utsida.

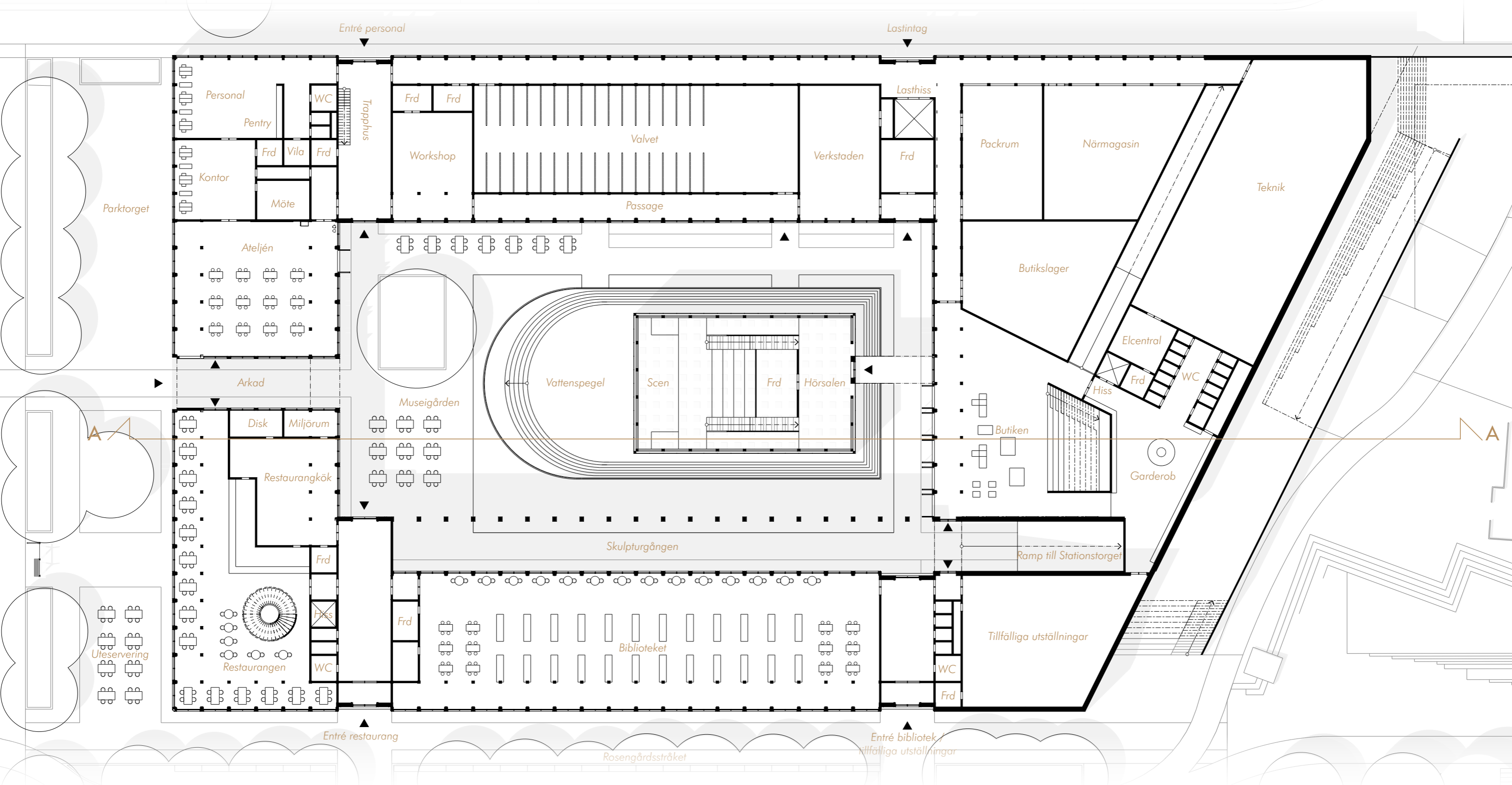
ETT MÖTE MED STADEN

Låg bebyggelse. Indragna fasader och tak bryter ner byggnadens skala som anpassas för att möta den omgivande låga industribebyggelsen.

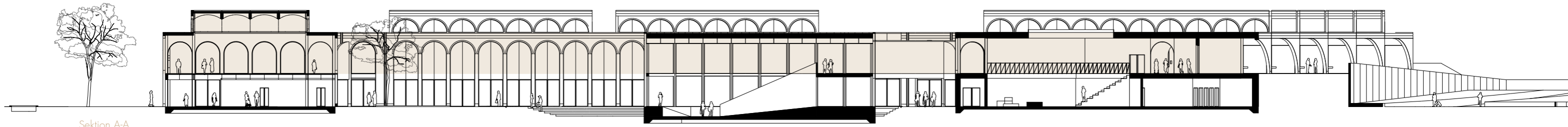
TORNET ANNONSERAR

Museet hörn markeras med ett torn som annonserar byggnaden i stadsbilden och fångar besökarens uppmärksamhet på avstånd.

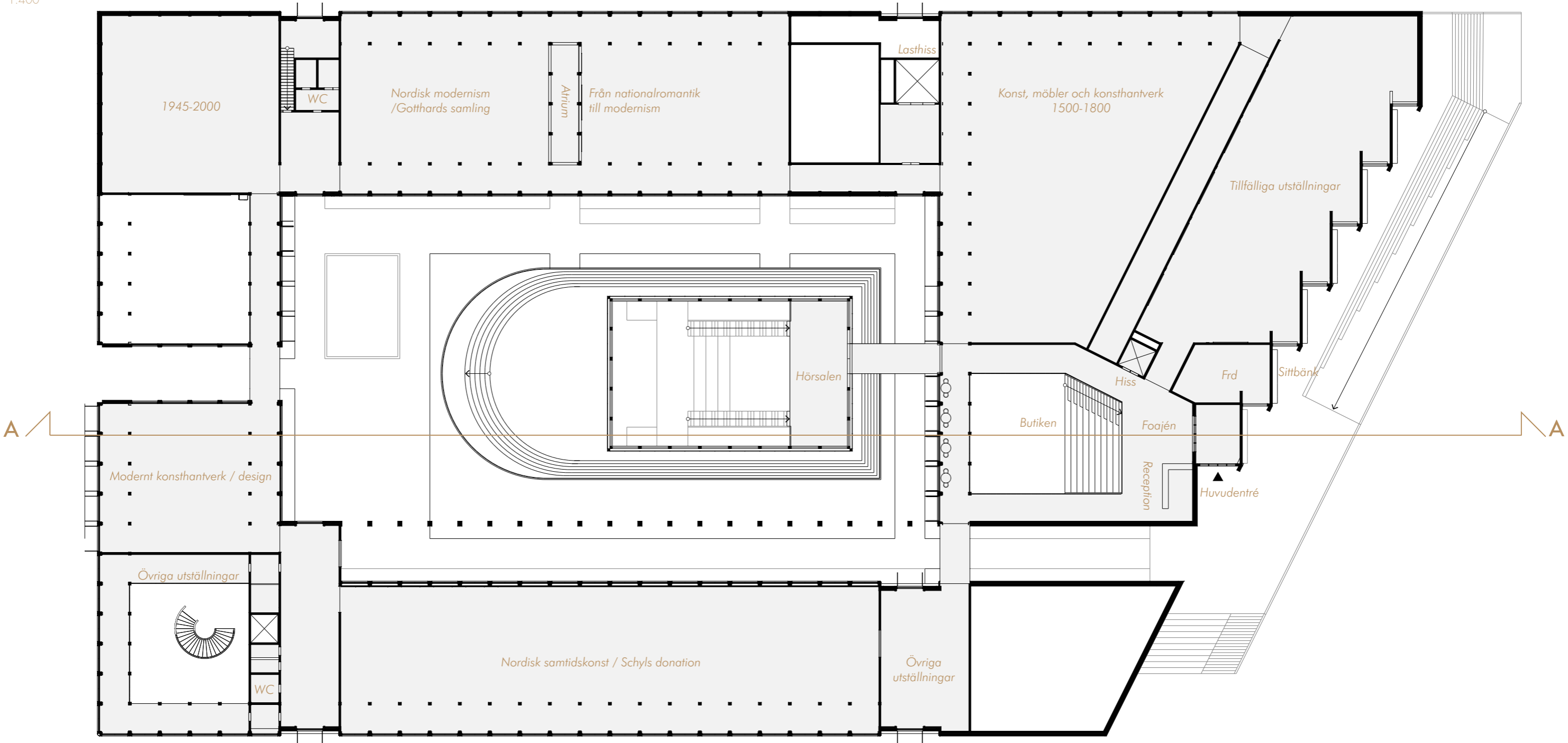

Plan 1 (Parktorget)
1:400

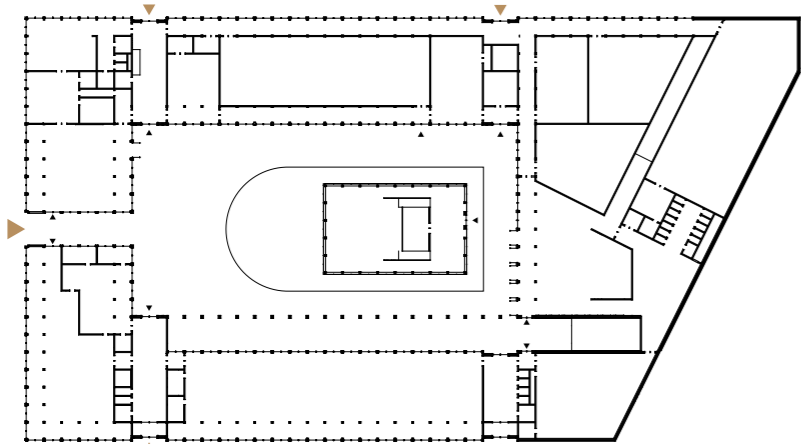

Sektion A-A
1:400

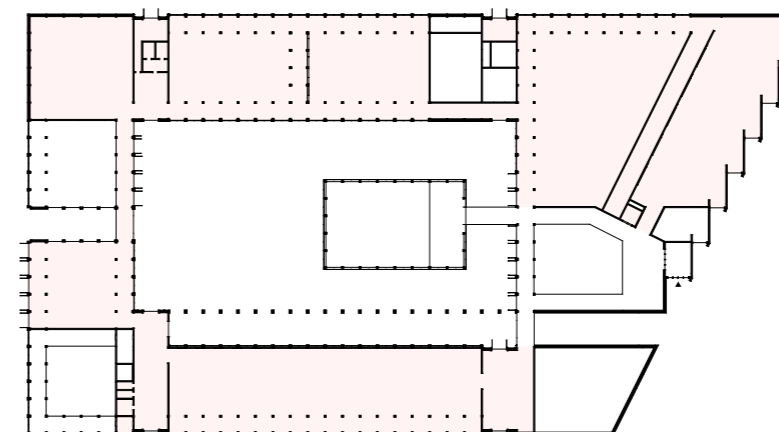
Plan 2 (Stationen)
1:400

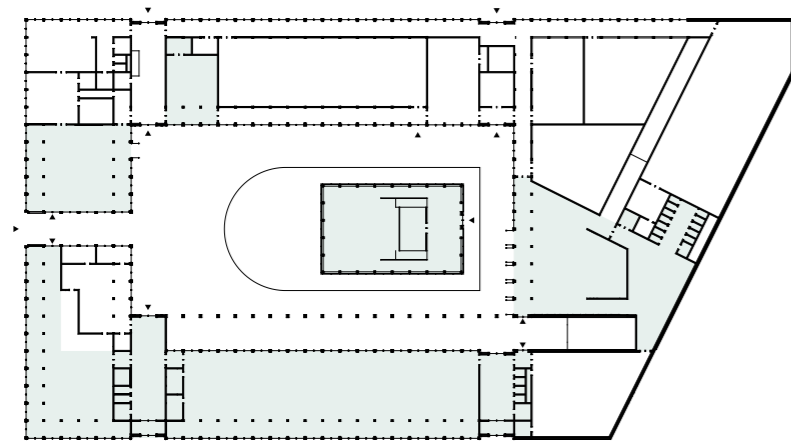
ENTRÉER (PLAN 1)

En välkomnande port leder besökaren till museigården och sekundära entréer möjliggör flexibilitet i museets program.

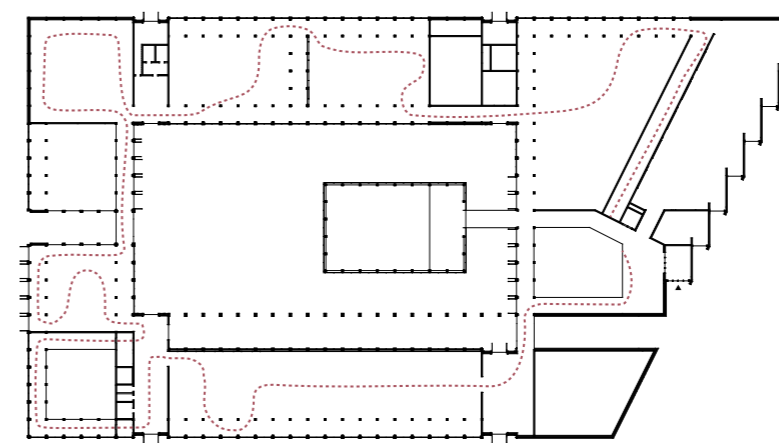
UTSTÄLLNINGARNA (PLAN 2)

Utställningsrummen placeras i museets andra plan i direkt anslutning till Foajén. Konstvandringen ordnas i ett plan, vilket innebär god tillgänglighet och orienterbarhet.

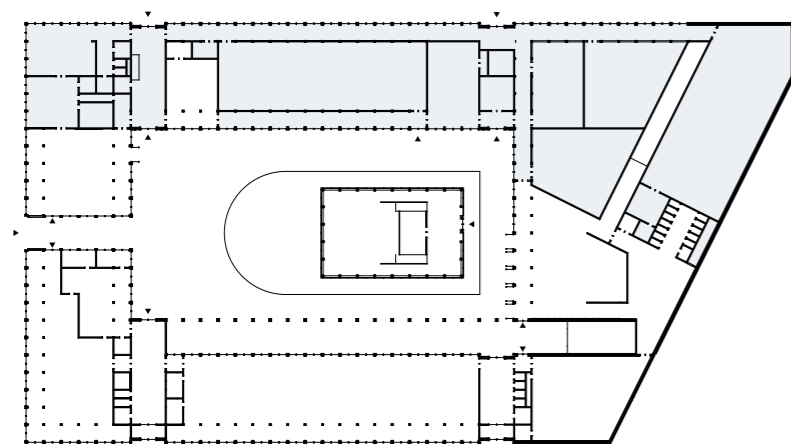
PUBLIKA FUNKTIONER (PLAN 1)

Publika funktioner som bibliotek, butik och restaurang placeras i huvudsak i parkens plan och nås antingen inifrån museet eller via separata entréer.

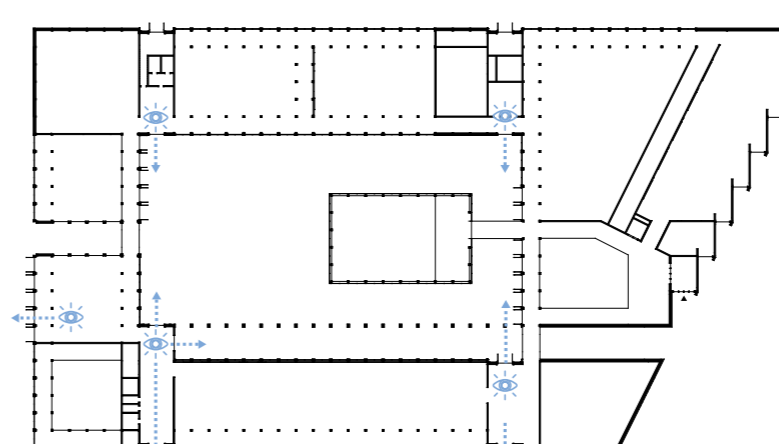
KONSTVANDRINGEN (PLAN 2)

Den som anländer från stationstorget rör sig genom entréhallen en trappa ner till garderoben. Därefter startar konstvandringen via en ramp upp till samlingarna. Vandringen fortsätter genom en serie utställningsrum med skiftande rumshöjd och ljusinsläpp.

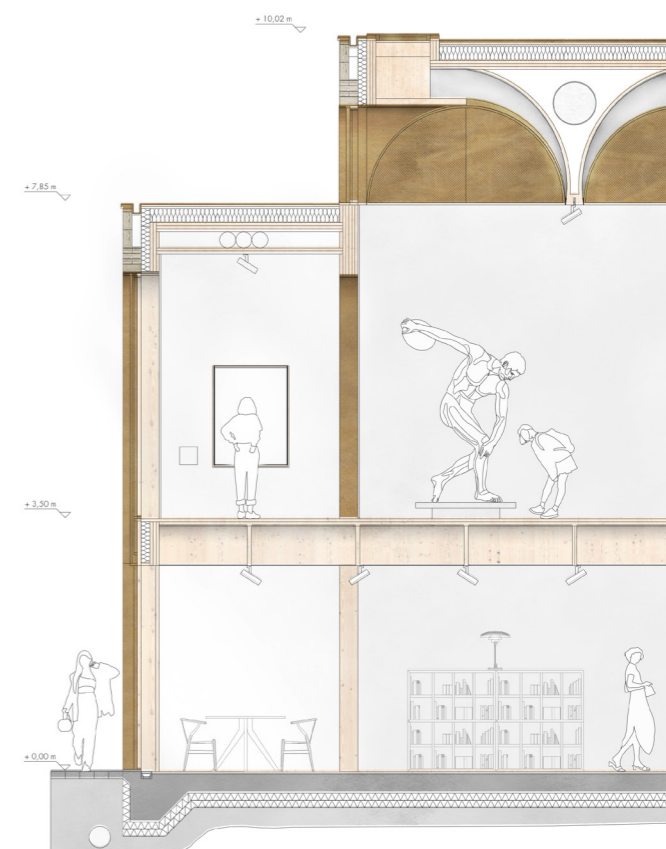
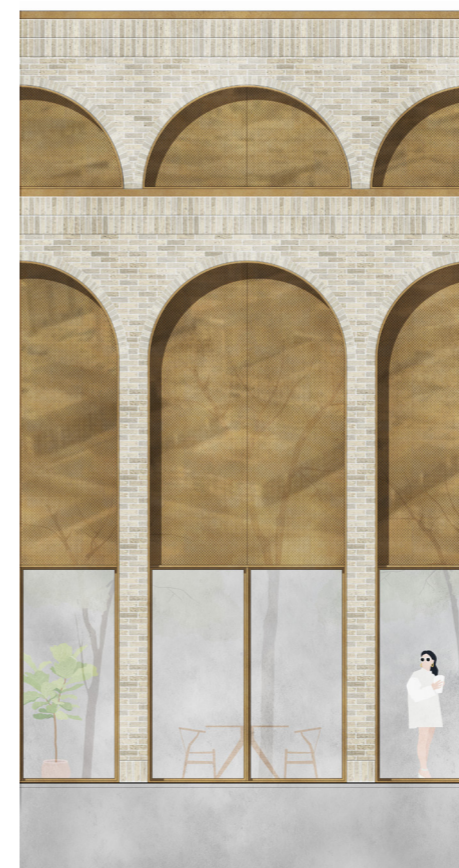
PERSONAL OCH SERVICE (PLAN 1)

Utrymmen för personal och service placeras i museets norra flygeln och förses med separata entréer. Kontor och verkstäder utformas med god tillgång till dagsljus och utblickar.

UTBLICKAR (PLAN 2)

Längs vandringen erbjuds besökaren utblickar mot parken och mot staden utanför.

Fasaddetalj
1:100

Detaljsektion
1:100

MUSEET SOM MEDLARE MELLAN DET LOKALA OCH DET GLOBALA

Hur kan då museets arkitektur återspegla Malmös unika karaktär? För mig handlar arkitektens roll om att vara en medlare mellan det lokala och det globala. Det Sociala Museet förstärker regionens särart genom att i form och material referera till en lokal arkitekturtradition. Samtidigt hämtar museet inspiration från andra kulturer vilket resonerar väl med Malmös mångkulturella profil. I förslaget är *valvet* ett genomgående byggnadselement som förenar det lokala och det globala. Genom arkitekturhistorien har valvet använts för sin egenskap att spänna över stora avstånd samtidigt som den har förmåga att föra ner stora laster. Symboliskt representerar valvet en portal - en tröskel att passera genom från ett rum (bokstavligt eller bildligt) till ett annat. I museet möter besökaren konsten genom att röra sig genom en serie exteriöra och interiöra rumsliga upplevelser, där valvet blir en tydlig markering av övergångarna mellan dessa.

MATERIAL OCH KONSTRUKTION

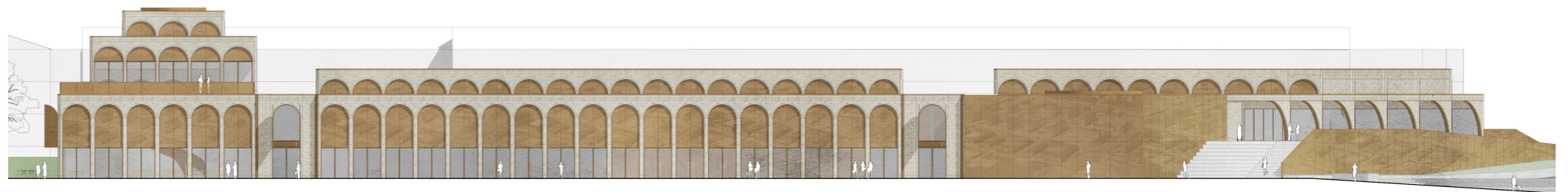
En platsanpassad och hållbar arkitektur är den som bejakar hur man bygger smart i ett visst klimat och som använder sig av lokala material och byggnadsmetoder. Vid sidan av att reducerar byggnadens ekologiska fotavtryck bidrar den bärande *massivträstommen* till ett behagligt inomhusklimat. Den moderna trästommen lever dessutom upp till museets krav på brandsäkerhet. För att knyta an till en lokal arkitekturtradition är byggnaden klädd i gult *tegel*. Tegelkulören samspelar med bostadsarkitekturen i Rosengård och mönsterkombinationer med murförband harmonierar med Sofielunds industribebyggelse. Valv och fönsterluckor utformas i *brons*. Denna legering av koppar och tenn är starkt kopplad till konstens värld och åldras vackert. Modern CNC-teknik används för att skapa perforeringar i fönsterluckor och fasadbeklädnad, vilka förvandlar museets exteriör till en canvas mot staden.

FASADEN MOT STADEN

Genom att kombinera för regionen typiska material som tegel med moderna byggtkniker som massivträ kommunicerar det Sociala Museet både tradition och innovation. De slanka tegel- och bronsvalven ger byggnaden ett lätt uttryck och en tydlig rytm som vid valda tillfällen bryts av med monokroma byggnadsvolymer klädda i bronsplåt. De perforerade bronsplåtarna gör rörelsen genom och runt byggnaden till en integrerad del av konstvandringen.

FASAD MOT SÖDER
1:500

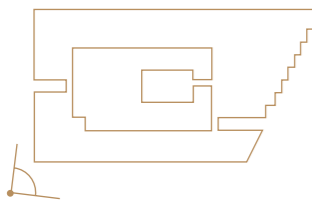
EN DAG PÅ MUSEET

06:00 – 09:00 – MORGON PÅ MUSEET

Klockan är sex på morgonen när museet börjar vakna till liv. En del av personalen anländer via tågstationen medan de som tagit sig till jobbet med cykel eller bil kan parkera i anslutning till personalentrén på museets norra sida.

Samtidigt som personalen förbereder för museets öppning pågår redan den dagliga torghandeln framför museet längs Rosengårdsstråket. Just idag erbjuds frukt och grönt, men till helgen planeras en stor bokmarknad.

Mot Stationstorget öppnar så småningom även museets café som blivit ett favoritstopp för morgonpendlare som kan avnjuta en kaffé i morgonsolen i väntan på tåget.

TILL HÖGER. Illustration av Annelundsgatan och aktivitet längs Rosengårdsstråket under morgontimmarna. I bakgrunden skymtar Rosengård och dess planerade landmärke.

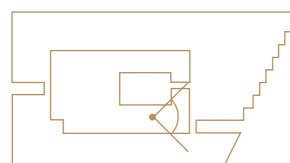
09:00-12:00 – BESÖKA SAMLINGARNA

Klockan nio öppnar samlingarna. De besökare som kommer från innerstaden anländer via Rosengårdsstråket till Parktorget, innan de lugnt kan röra sig genom den stora porten, via innergården in till museets foajé. Besökare som ankommer med tåg kan nå museets huvudentré direkt från Stationstorget.

Väl inne i Foajén ges besökaren utblickar mot Museigården. Ett stort takljus lyser upp det generösa rummet. Efter att ha tagit ett program i receptionen rör sig besökaren via den stora sitttrappan ner till garderoben. När kläder och väskor lämnats till förvaring startar Konstvandringen via en 30 meter lång ramp där besökaren direkt kommer i kontakt med samlingarna. Genom ett bronsbeklätt valv nås därefter ett generöst utställningsrum där besökaren kastas tillbaka i konsthistorien genom verk av bland andra Ehrenstrahl, Kaufmann och Roslin.

Konstvandringen tar sedan besökaren vidare till Gotthards samling via nationalromantiken och modernismen. I ett mer intimt rum kan besökaren sedan uppleva konst från 1945-2000 av bland andra Hultén, Reuterswärd och Billgren. Via en glasbro som skär genom Museigårdens port tas sedan besökaren till en ny utställning. I rummet som visar centrala verk ur nordiskt konsthantverk och design står fönsterluckorna öppna vilket bjuder in Enskifteshagens grönska in i museet.

Konstvandringen slutar i museets största utställningsrum där besökaren kan bekanta sig med några av den nordisk samtidskonstens allra främsta företrädare. Besökaren leds därefter tillbaka till foajén och museets butik som vid sidan av att sälja böcker och andra utställningsrelaterade föremål också erbjuder konst och hantverk från lokala talanger.

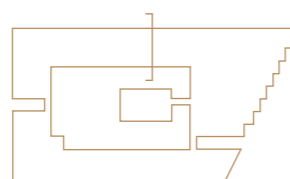
TILL HÖGER. Illustration av Foajén och museibutik sedd från Museigården. Sitttrappan tar besökarna från entrén ner till garderoben. Till höger skymtar även rampen som kopplar Museigården till Stationstorget.

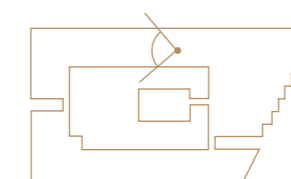
UTSTÄLLNINGARNA

Medan museets utåt präglas av en nära kontakt med det omgivande stadsrummet riktas allt fokus i utställningsrummen på konsten. Museet erbjuder en stor variation av utställningsrum som bygger på två olika principer. Två utställningsrum är belysta med ett antal mindre kvadratiska taklanterniner. Resterande sex utställningsrum belyses med välvda takljus. Utställningarna är här ordnade kring ett central utställningsrum med en fri takhöjd om fyra till sex meter. Ett urval av rummen är dessutom indelade med mindre gallerier avsedda för en mer intim konstupplevelse och för kommunikation.

ATT KONTROLLERA LJUSET

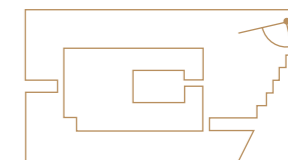
I ett konstmuseum är tillgången till dagsljus avgörande för att framhäva verken på bästa möjliga sätt. Samtidigt måste känslig konst skyddas från skadlig uv-strålning. Utställningsloklarna i museet belyses genom en kombination av ett jämnt och indirekt ljus från taklanterniner och artificiell belysning med spotlights på skenor. De lätta takljusen i välvt massivträ är klädda med gips och vitputsade för att reflektera det diffusa ljuset ner in i rummen. Önskas ett mer direkt ljus i något av utställningsrummen kan bronsskärmarna öppnas upp mot himlen utanför.

TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR

De tillfälliga utställningarna är disponerade över två rum med olika karaktär placerade med separata ingångar från foajén. De är båda flexibla i sin utformning för att kunna anpassa sig efter olika typer av utställningar. Det största av de två aktiverar Stationstorget genom att tillåta sin verksamhet att spilla ut på gatan utanför. Längs rummets ytterväggar kan malmöborna ta en kopp kaffe i väntat på nästa avgång från stationen.

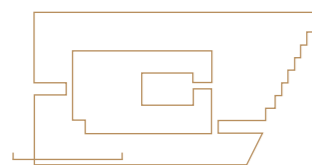

12:00 – 14:00 – TA EN KONSTPAUS

Från butiken kan besökaren nå Museigården, ett väderskyddad pausrum till upplevelsen långt bort från Rosengårdsstråkets aktivitet. På gården har alla möjlighet att hitta just sin favoritplats tack vare det lösa möblemanget. På gården och i den angränsande Skulpturgången fortsätter konstvandringen utomhus. Inspirerat av gamla stadens småskaliga gårdar och torg erbjuder Museigården en ny typ stadsrum som i övrigt saknas i denna del av staden.

Det är nu lunchtid och besökaren fortsätter över gården i riktning mot restaurangen. Den generösa restauranglokalen med dubbel takhöjd överblickar parken. Om vädret tillåter finns en uteservering ut mot Parktorget med sol från förmiddag till kväll. Här kan besökaren under lunchen betrakta det stadsliv som pågår på torget och längs Rosengårdsstråket. Den som föredrar ett lugnare läge, eller om vinden ligger på, kan istället flytta ut på gården.

Restaurangens verksamhet fortsätter i Tornet via en bronsbeklädd spiraltrappa i restaurangens mitt. Från Tornet erbjuds besökaren en spektakulär utsikt västerut, förbi Enskifteshagens trädkronor vidare in mot staden. Österut tornar det nya landmärket i Culture Casbah upp.

TILL HÖGER. Sektion som visar restaurangen i Tornet. Den övre våningen erbjuder utsikt över omgivande stads- och parkrum och nås via hiss eller den centrala spiraltrappan.

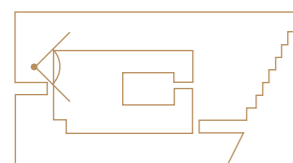

14:00-17:00 – TID FÖR ATT LÄRA OCH ATT SKAPA

Det Sociala Museet är en plats för inspiration och lärande. Mellan Parktorget och Museigården finns museets ateljé, en plats som dagligen välkomnar skolklasser och kursdeltagare. Tillsammans med ett angränsande workshoprum är Ateljén en resurs som möjliggör en närmre interaktion mellan museet och besökaren. Just idag erbjuder museet en kurs i måleri.

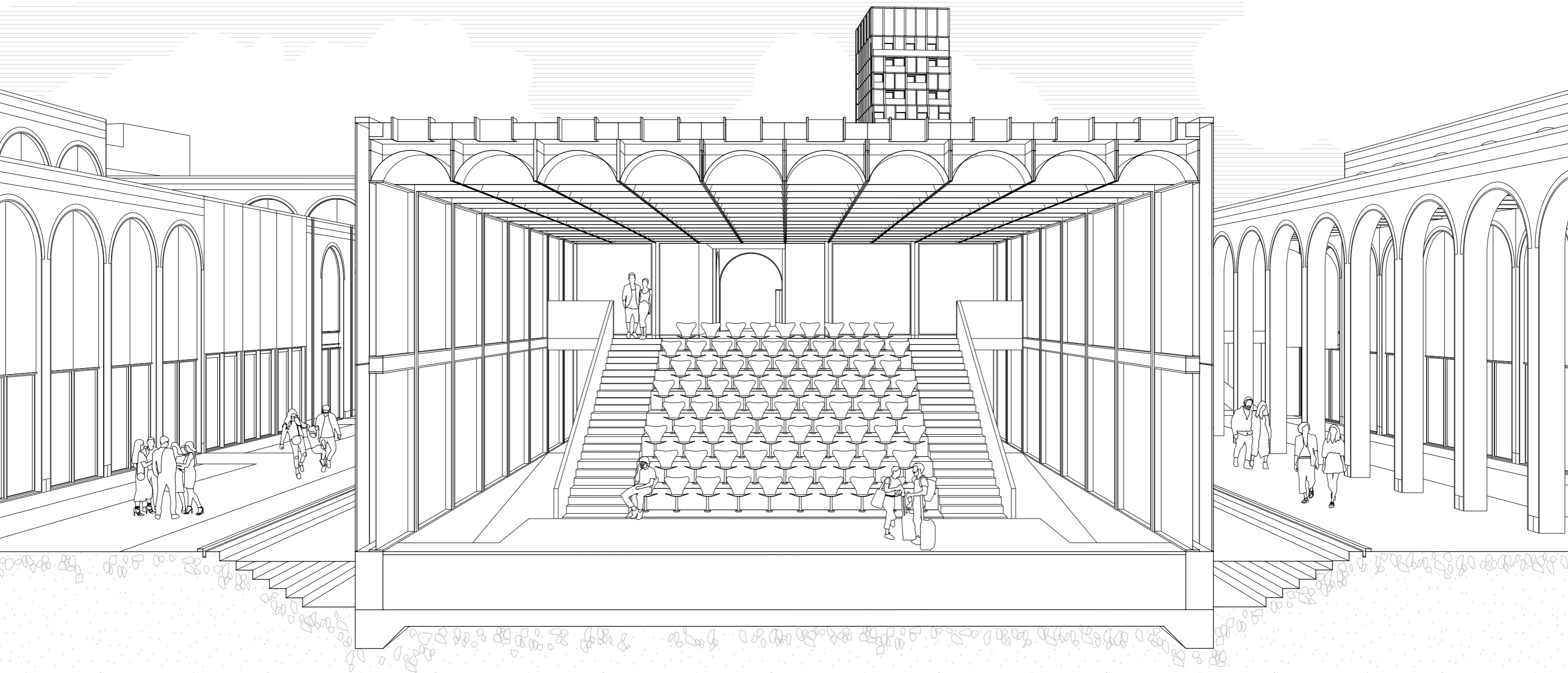
Biblioteket är en annan uppskattad resurs bland malmöborna. Bibliotekets specialitet är konst, design och konsthantverk, men hit kommer studenter från hela staden för att nyttja de öppna studieplatserna. Och det är inte konstigt att förstå varför. Med fönster mot Skulpturgångens bronsskulpturer erbjuder biblioteket en lugn och inspirerande studiemiljö för alla.

På museets program står även en inspirationsföreläsning med en av stadsdelens mest framstående konstnärskollektiv. Temat är "Konst i det offentliga rummet" och föreläsningen hålls i museets hörsal. Lokalen som möjliggör samtal om konst i ett större forum används för allt ifrån föreläsningar dagtid till konserter på kvällarna.

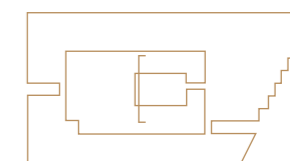
TILL HÖGER. Illustration som visar Ateljén, ett flexibelt rum för skapandeverksamhet. I bakgrunden skymtar Museigården och Hörsalen.

HÖRSALEN

Klädd i mönsterplåt och placerad som en fristående paviljong i Museigårdens vattenspegel har hörsalen plats för 150 besökare. Lokalen nås från Fojén eller gården och kan bedriva verksamhet utanför museets ordinarie tider.

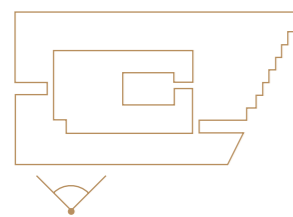

19:00-00:00 – NATT PÅ MUSEET

Efter att de permanenta utställningarna stängs vid sjutiden kan museets olika verksamheter fortsätta att hålla öppet tack vare separata entréer strategiskt placerade runt byggnaden. Ikväll invigs en ny utställning och en vernissage kommer att hållas i rummet för tillfälliga utställningar. I samband med vernissagen är konstnären på plats för att inviga utställningen med ett föredrag i hörsalen bredvid.

Även restaurangen i museets sydvästra hörn håller öppet sent in i kvällen. Restaurangen som blivit ett av stadens mest populära tillhåll serverar mat från världens alla hörn och takbaren i tornet har blivit ett självklart val för en after work.

Motivet som skapas av bronsplåtarnas perforering blir extra framträdande efter mörkrets inbrott. Genom att lysa upp gaturummet utmed museet bidrar fasaden till att skapa trygghet i stadsdelen även efter att den sista av gästerna lämnat restaurangen strax efter midnatt.

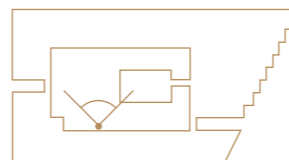

TILL HÖGER. Illustration av Tornet mot Rosengårdsstråket. Sekundära entréer möjliggör att museets olika verksamheter kan ha öppet utanför ordinarie öppettider.

VI. Slutord

TILL HÖGER. Illustration av Museigården sedd från Skulpturgången.

Några sammanfattande tankar

Hur kan ett nytt konstmuseum i Amiralstaden bli en generator för Malmös framtida utveckling?

Det här examensarbetet återger min process att söka svar på den frågan. Med utgångspunkt i en litteraturstudie och platsanalys har jag formulerat nio stycken vägledande designkriterier. Kriterierna har därefter omsatts i ett skissförslag, en gestaltat vision som utforskar å ena sidan vad staden kan göra för ett konstmuseum, å andra sidan vad ett konstmuseum kan göra för staden.

Med en genomtänkt lokalisering och väl utförd gestaltning har museet god potential att i framtiden bättre stödja museets verksamhet. Med det nya museet får malmöborna äntligen tillgång till stadens unika samling. Vid sidan om att erbjuda adekvata lokaler för verksamheten kan museet även bli en viktigt pusselbit i Amiralstaden fortsatta utveckling. Genom att ta vara på blandstadens mångfald kan museet bli en ny central mötesplats i stadsdelen med unika kvaliteter.

Malmö är en stad utan långa fysiska avstånd. Här finns inga förorter eller satellitstäder som präglar många andra storstäder och som försvårat det urbana integrationspro-

jektet. I Malmö är man alltid mitt i. Stigmatisering till följd av segregation och fysiska barriärer har istället gjort att det upplevda avståndet till stadsdelar som Rosengård känns mycket längre än det faktiska. Med nya satsningar som Station Rosengård och Culture Casbah kan det upplevda avståndet minskas. Här kan även museet bidra genom att bli en ny attraktiv målpunkt i stadsdelen. Ett nytt museum skulle erbjuda en ny typ av byggnad som idag saknas i området; en neutral, demokratisk mötesplats och ett komplement till stadens kommersiella offentliga rum. På museet kan möten och samtal uppstå med konsten som fond.

Uppkopplad mot redan etablerade flöden som Rosengårdsstråket skapas en direktkoppling med city. Vid Station Rosengård blir dessutom ett museum tillgängligt för besökare från hela regionen. Museet har också möjlighet att skapa nya kopplingar i området. Den uppluckrade strukturen i kulturkvarteret tillsammans med de torgbildningar som föreslås i anslutning till museet skapar inte bara en attraktiv gård och offentliga rum, den ger också malmöborna alternativ till olika upplevelser i staden.

I utformning och uttryck är konstmuseet en medlare

mellan det lokala och det globala. Med sin skala och arkitektur strävar byggnaden efter att kunna vara relaterbar för alla malmöbor. En kombination av traditionella material och byggmetoder med moderna tekniker resulterar en byggnad som refererar till en regional arkitekturtradition, men som samtidigt blickar framåt. Hållbarhetsbegreppet innefattar i projektet dels material med ett litet ekologiskt fotavtryck, dels material som håller och åldras vackert över tid. Det här är en byggnad som ska ingå i Malmös siluett under lång tid framöver.

Samtidigt ligger inte museets framgång enbart i dess fysiska gestaltning. Museets program kommer att bli minst lika viktigt. Det sociala museet har en väl utformad verksamhet som hela tiden anpassar sig för att fortsätta vara relevant för dagens museibesökare. Här ligger ett stort ansvar på museets ledning och personal, men också på staden och den stiftelse som finansierar museet. Som arkitekt kan jag dock se till att museets fysiska utformning stödjer en flexibel verksamhet. Ett exempel är de separata entréer som möjliggör att museets olika verksamheter kan pågå oberoende av varandra.

Avgörande för en framgångsrik flytt av museet till

Amiralstaden blir också att upprätta en öppen medborgardialog. Samtliga intressenter som berörs av museet etablering i stadsdelen måste identifieras och erbjudas tillfälle att bli hörda tidigt i processen. Den unika mångfald Amiralstaden kan erbjuda museet är beroende av att de människor och verksamheter som finns i området idag också finns kvar i framtiden. Strategier för att över tid för att exempelvis motverka gentrifiering i området behöver därför utarbetas.

Det är mycket svårt att se att museet ensamt kommer att kunna driva Amiralstaden utveckling framåt, oavsett hur väl gestaltat det är. Som visat genom omvärldsanalys av museerna i Guggenheim, London och Vestegnen krävs ett helhetsgrepp för att en flytt av museet till området ska få önskade effekter. I symbios med de stadsbyggnadsprocesser som just nu drivs i området har dock museet stor potential att spela en central roll för Amiralstaden fortsatta utveckling. Som en förlängning av Culture Casbah kan museet bli en målpunkt längs ett längre kulturstråk in i Rosengård. Genom att skapa ett offentligt rum ut mot Norra Grängsbergsgatan kan museet även hjälpa staden i ambitionerna att göra Sofielund till "Malmös mest betydelsefulla och

dynamiska kultur-, fritid- och näringslivscentrum 2040”.

Lokalt kan museet skapa spännande synergier med redan etablerade verksamheter samt erbjuda stadsdelens invånare högkvalitativa offentliga rum kopplade till en av stadens viktigaste kulturinstitutioner. För staden kan en etablering medföra positiva effekter för både besöks- och kulturnäring samtidigt som Malmös identitet och varumärke som mångkulturell, öppen och innovativ stad stärks.

Malmö genomgår just nu en omvandlingsprocess från stor småstad till liten storstad. Ytterstad byts mot innerstad när staden växer. I takt med att befolkningen

ökar och stadens olika delar integreras i city kommer fler levande stadskärnor att växa fram. Området kring Station Rosengård kan tillsammans med stadens nya konstmuseum bli en av dessa centrala målpunkter. En ny typ av stadskärna som kan erbjuda alla Malmös invånare nya upplevelser av staden.

Att få vara med och forma detta framtidens Malmö är en stark motivation för mig som snart nyexaminerad arkitekt. *Porträtt av det Sociala Museet* är ett första av många inlägg jag framöver planerar att göra i en ständigt pågående diskussion om Malmös framtid.

TILL HÖGER. Utställning av den permanenta samlingarna "Från nationalromantik till modernism" på det nya konstmuseet. Illustration: Författaren, 2021.

Litteratur

- Bechtler, C., & Imhof, D. (2017). *Museum of the Future*. Zürich: JRP Ringier & Les Presses Du Réel.
- Cain, A. (2017). *How the White Cube Came to Dominate the Art World*. Hämtat från Artsy: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-white-cube-dominate-art> den 8 mars 2021
- Fastighetskontoret, Stadsbyggnadskontoret. (2017). *Lokaliseringsmöjligheter för konstmuseum*. Malmö: Malmö stad.
- Fjellman, E., & Gillberg, J. (2020). *Kravet från politikererna: Behåll Rosengård som plats för ett nytt konstmuseum*. Sydsvenskan.
- Gillberg, J. (2020). *Förslaget klart: Nytt konstmuseum bör byggas centralt i Malmö*. Sydsvenskan.
- Gillberg, J. (2020). *NGBG vill se ett konstmuseum i Malmös kulturella hjärta*. Sydsvenskan.
- Günay, B. (2012). *Museum Concept from Past to Present and Importance of Museums as Centers of Art Education*. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal University.
- Hyslop, D. (2014). *Museums can play a role in urban regeneration*. Hämtat från British Council: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/museums-can-play-role-urban-regeneration> den 10 mars 2021
- Krupinska, J. (2016). *Att skapa det tänkta: En bok för arkitekturintresserade*. Lund: Studentlitteratur.
- Kulturförvaltningen. (2017). *Förstudie nytt konstmuseum i Malmö*. Malmö Konstmuseum. Malmö: Kulturförvaltningen.
- Malmö stad. (2014). *Sektorsövergripande integrerad plan för hållbar stadsutveckling i Malmö 2014-2020*. Malmö: Malmö Stad.
- Malmö stad. (2018). *Amiralsstaden - Mål och värden*. Malmö: Malmö Stad.
- Malmö stad. (2018). *Nya pågatågsstationer förändrar Malmö*. Hämtat från Malmö.se: <https://malmo.se/Service/Var-stad-och-var-omgivning/Stadsplanering-och-strategier/Stadsutvecklingsomraden/Sodra-Kirseberg-och-Ostervarn/Sodra-Kirseberg-och-Ostervarn-bildnyheter/2018-06-18-Nya-pagatagsstationer-forandrar-Malmo.html> den 3 mars 2020
- Malmö Stadsbyggnadskontor. (2021). *Planprogram 6053: Sofielunds verksamhetsområde 2040*. Malmö: Malmö stad.
- Malmökommissionen. (2013). *Malmös väg mot en hållbar framtid*. Malmö: Malmö stad.
- Marotta, A. (2012). *Typology: Museums*. Hämtat från The Architectural Review: <https://www.architectural-review.com/essays/typology/typology-museums> den 5 mars 2021
- Oxford Research. (2017). *Effektanalys av en eventuell flytt av Malmö konstmuseum*. Stockholm: Oxford Research.
- Pavka, E. (2010). *AD Classics: Jewish Museum, Berlin / Studio Libeskind*. Hämtat från ArchDaily: <https://www.archdaily.com/91273/ad-classics-jewish-museum-berlin-daniel-libeskind> den 8 mars 2021
- Persson, A. (2016). *Sylvia Björk (S) om nytt konstmuseum: "Det är nu eller aldrig"*. Sydsvenskan.
- Riksantikvarieämbetet. (2019). *Den nya museilagen har haft en samlade verkan*. Hämtat från Riksantikvarieämbetet.se: <https://www.raa.se/2019/04/den-nya-museilagen-har-haft-en-samlade-verkan/> den 10 mars 2021
- Riksförbundet Sveriges Museer. (2015). *Känn dig som hemma på framtidens museum: Ett framtidsdokument från Riksförbundet Sveriges Museer*. Stockholm: Riksförbundet Sveriges Museer.
- Rosengård fastigheter. (2021). *Culture Casbah*. Hämtat från Rosengårdfastigheter.se: rosengardfastigheter.se/culture-casbah den 3 mars 2021
- Rozen, A. (2010). *Being Social: What Museums Need to Understand for the Future*. Hämtat från Museum iD: <https://museum-id.com/social-museums-need-understand-future-adam-rozan/> den 10 mars 2021
- Sido, A. (2015). *Making History: How Art Museums in the French Revolution Crafted a National Identity, 1789-1799*. Claremont: Scripps College.
- Sjörén, T. (2010). *Den vita kubens levnad*. Lund: Lunds universitet.
- Stadsbyggnadsnämnden. (2020). *Planprogram: Amiralsgatan och Station Persborg Från nu till år 2040*. Malmö: Malmö stad.
- Stadskontoret. (u.d.). *Fördjupad lokaliseringstudie för Malmö konstmuseum*. 2020: Malmö Stad.
- Stiftelsen för Malmö konstmuseum. (2020). *Glädjande besked- Avsiktsförklaring mellan SfmK och Malmö Stad på plats!* Hämtat från Stiftelsen för Malmö konstmuseum: <https://www.sfmk.org/gladjande-besked-avsiktsforklaring-mellan-sfmk-och-malmo-stad-pa-plats> den 3 mars 2021
- Sveriges Museer. (2017). *Museilagen*. Hämtat från Sveriges Museer: <http://www.sverigemuseer.se/nyheter/2017/08/nu-galler-museilagen/> den 5 mars 2021
- Sveriges Riksdag. (2017). *Museilag (2017:563)*. Hämtat från Riksdagen.se: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/museilag-2017563_sfs-2017-563 den 10 mars 2021
- Söderholm, C. (2020). *Hurra! Äntligen kan vi hoppas på ett konstmuseum i Malmö!* Sydsvenskan.
- Thomasson, T., & Gillberg, J. (2021). *Kulturlivet och föreningarna får blomstra vid Norra Grängesbergsgatan*. Sydsvenskan.
- Unesco. (2017). *Museer är vårt gemensamma minne – intervju med Katherine Hauptma*. Hämtat från Unesco.se: <https://unesco.se/museer-ar-vart-gemensamma-minne-intervju-med-katherine-hauptman/> den 10 mars 2021
- White Arkitekter. (2018). *Stadsdelsatlas Sofielund*. Malmö: White Arkitekter.
- Wingårdhs. (u.d.). *Lokaliseringsutredning Malmö Konstmuseum*. Malmö: Wingårdhs

Bildkällor

Ander, C. (2020). *Digiseum*. Hämtat från Mynewsdesk: https://resources.mynewsdesk.com/image/upload/ar_16:9,c_fill,dpr_auto,f_auto,g_auto,q_auto,w_910/axnqruxkmqpcsdlynvqp.jpg den 26 mars 2021

Ascilto. (2012). *Louisiana Museum of Moderna Art*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2002_Louisiana12.jpg den 26 mars 2021

Coste, P. (1840). *Caravanserai of mother of Shah Sultan Hussein*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caravanserai_of_mother_of_Shah_Sultan_Hussein_by_Pascal_Coste.jpg den 31 maj 2021

Halme, S. (2019). *Art museum exhibition halls*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Malm%C3%B6_art_museum-exhibition_halls.jpg den 16 mars 2021

Haworth Tompkins. (2006). *Young Vic*. Hämtat från www.haworthtompkins.com/work/young-vic den 26 mars 2021

L.G.foto. (2011). *Malmöhus slott från luften*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Malm%C3%B6hus_slott_fr%C3%A5n_luften.jpg den 16 mars 2021

Leffmann, J. (2000). *Malmö museum – 2000*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Malm%C3%B6_Museum_-_2000.jpg den 16 mars 2021

Lindman, Å. E. (1998). *Moderna museet*. Hämtat från www.sfv.se/fastigheter/sok/sverige/stockholms-lan/museer/moderna-museet/ den 26 mars 2021

Lindman, Å. E.-s. (2010). *Moderna Museet Malmö*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Moderna_Museet_Malm%C3%B6_2009-2010.jpg den 26 mars 2021

Moderna museet. (2019). *Skapa under sportlovet*.

Hämtat från www.modernamuseet.se/malmo/sv/aktiviteter/sportlovsverkstad-2/ den 26 mars 2021

Murayama, N. (2016). *Museo Guggenheim, Bilbao*. Hämtat från Flickr: <https://www.flickr.com/photos/naotakem/31273245344> den 26 mars 2021

O. Von Corven. (1800-tal). *The Great Library of Alexandria*. Hämtat från Wikimedia Commons: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ancientlibraryalex.jpg> den 16 mars 2021

Oberger, B. (2016). *Tensta konsthall exteriör*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/68/Tensta_konsthall_1.jpg den 26 mars 2021

Petersen, T. (2021). *Arken*. Hämtat från [Arken.dk](https://www.arken.dk/): <https://uk.arken.dk/> den 16 mars 2021

Pixabay. (2021). *Guggenheim interior*. Hämtat från Pixabay: <https://pixabay.com/sv/photos/guggenheim-museum-tak-dome-kupol-918915/> den 26 mars 2021

Reji. (2012). *View Of the Glass Pyramid, Louvre Museum Paris*. Hämtat från Flickr: <https://www.flickr.com/photos/rejik/7324851542/> den 26 mars 2021

Siyuwj. (2014). *Center patio of Ningbo Museum*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Center_patio_of_Ningbo_Museum_02.JPG den 26 mars 2021

Stevenuccia. (2012). *The skylight in the center of the museum*. Hämtat från Wikimedia Commons: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Interno_guggenheim.JPG den 26 mars 2021

Studio Libeskind. (2021). *Jewish Museum Berlin*. Hämtat från [Libeskind.com](https://libeskind.com/work/jewish-museum-berlin/): <https://libeskind.com/work/jewish-museum-berlin/> den 16 mars 2021

Toresdotter, H. (2018). *Malmö Konsthall*. Hämtat från [Malmö Konsthall](https://scontent.fmmx3-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0-): <https://scontent.fmmx3-1.fna.fbcdn.net/v/t1.0->

PORTRÄTT AV DET SOCIALA MUSEET

LUNDS
UNIVERSITET